

КАРАР

26 декабрь 2023 ел

№ 1

Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының
«Николаевка авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге №131-ФЗ Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге №45-ТР Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Николаевка авыл жирлеге Советы карар чыгарды:

1. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын Кушымтасы нигезендә кабул итәргә

2. Гамәлдән чыккан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016 елның 10 мартындагы №1 Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Николаевка авыл жирлеге Советы карары;

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Николаевка авыл жирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2017 елның 21 сентябрдәге №1 карары Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016 елның 10 мартындагы №1 карарына үзгәрешләр кертү турында.

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Николаевка авыл жирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 16 августындагы №1 Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында 2016 елның 10 мартындагы №1 карары.

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Николаевка авыл жирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2019 елның 16 сентябрдәге №1 Татарстан

Республикасы Минзэлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлегә муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016елның 10 мартындагы №1 карары.

. - Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының Николаевка авыл жирлегә Совет карарына үзгәрешләр кертү турында» 2020 елның 13 июльдәге №1 Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлегә муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016елның 10 мартындагы №1 карары.

- Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының Николаевка авыл жирлегә Совет карарына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 14 маендагы №1 Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлегә муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016елның 10 мартындагы №1 карары.

3. Әлеге карарны Россия Федерациясә Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсенә жибәрергә.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыгарга тиеш.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Минзэлә муниципаль районы
Николаевка авыл жирлегә
башлыгы урынбасары,
Совет рәисе урынбасары

В. А. Липин

Николаевка авылы

1 бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 нче статья. Авыл жирлеге һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә авыл жирлеге статусы бирелде.
2. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә рәсми исеме (алга таба текст буенча - Жирлек).
3. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Николаевка авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы составына керә.

2 нче статья. Жирлекнең территорияль жайланмасы

1. Жирлек территориясе составына Николаевка, Рус Караны, Иске Тамбовка, Уртамак, Чулпан авыллары керә.
2. Жирлекнең административ үзәге булып торак пункт - Николаевка авылы тора.
3. Торак пункт чикләре «Минзәлә муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.
4. Жирлек территориясе составына жирләр милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешенә карамастан керә.
5. Жирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

3 нче статья. Жирлектә жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга Россия Федерациясе гражданнының хокуклары

3

1. Россия Федерациясе гражданны жирле үзидарәне жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләрендә катнашу юлы белән, шулай ук жирле үзидарәнең сайланулы һәм башка органнары аша гамәлгә ашыралар.
Жирлек территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданны жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия булалар
2. Жирлек халкының ихтыяр белдерүенең иң югары турыдан-туры чагылышы булып жирле референдум һәм ирекле сайлаулар тора.
3. Гражданны жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга женесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфай хәленә, дингә, инануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә турыдан-туры, шулай ук үз вәкилләре аша да бертигез хокукларга ия.
4. Сайлау хокукына ия гражданны Жирлекнең жирле үзидарә органнарына сайланьрга һәм сайланьрга хокуклы.
5. Россия Федерациясе гражданны муниципаль хезмәттән бертигез файдалана ала.
6. Һәр гражданин жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларына турыдан-туры мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.
7. Жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфай затлары, әгәр законда башкасы каралмаган булса, Жирлек жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында гражданнының тулы һәм

дөрес мәгълүмат алу мөмкинлеген тээмин итэргэ тиеш.

8. Жирлекнен жирле үзидарэ органнары массакүлэм мәгълүмат чаралары аша һәм баш ысул белән халыкка Жирлек һәм анын аерым территорияләрен үстерүнең ин мөһим мәсьәләләг гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезм күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр челтәрен үстерү, социал гашламалар турында, жәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм технол характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими мәгълүмат бирәләр.

9. Гражданнар, әгәр алар законнарға каршы килсә, гражданнарның хокукларын, ирекләр бозсалар, жирлектәге органнарның һәм жирле үзидарәнән вазыйфай затларының хокук актларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата судка шикаять бирергә хокуклы.

4 нче статья. Жирлекнен жирле үзидарэ органнары структурасы

1. Жирле үзидарэ органнары структурасына Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы, Жирле Башкарма комитеты, Ревизион комиссия керә, алар шушы Устав нигезендә төзелә.

2. Жирлек жирле үзидарэ органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр керт юлы белән гамәлгә ашырыла.

5 нче статья. Жирлек алып бару предметы

1. Жирлекләрнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) Жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аны үтәләшен тикшереп тору, жирлек бюджеты үтәләше турында хисап төзү һәм раслау;

2) Жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) Жирлекнен муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) Жирлекнен торак пункты чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тээмин итү;

5) Жирлектә яшәүчеләрне элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тээмин итү өчен шартлар тудыру;

4

6) ят итүне оештыру һәм жирлектә яшәүчеләрне мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тээмин итү өчен шартлар тудыру;

7) Жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүлэм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлекнен рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

8) Жирлекнен архив фондларын булдыру;

9) Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы булып жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тээмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

10) адрес объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, аннулировать итү, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге жирле әһәмияттәге юлларыннан тыш) исемнәр бирү, Жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару, мәгълүматны дүүләт адреслы реестрында урнаштыру;

11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүдә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) Жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләр чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарға һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм

транспортировка эшчәнлеген оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

16) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, суны чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру;

17) Жирлекнен торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге;

18) Жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) жирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, моңа гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына иреккә керүен тәэмин итү дә керә;

20) үз белдеге белән төзелгән корылманы жимерү яисә аны капитал төзелеш объектларының рөхсәтләнмәгән төзелешнең иң чик параметрларына туры китерү турында Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә карар кабул итү, жирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрендә, территорияне планлаштыру документларында яисә федераль законнарда билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына карата мәжбүри таләпләр кую;

2. Жирлекләреннән жирле үзидарә органнары Минзәлә муниципаль районының жирле үзидарә органнары белән аларга үз вәкаләтләреннән бер өлешен гамәлгә ашыруны Минзәлә муниципаль районы бюджетына Жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән тапшыру турында килешүләр төзәргә хокуклы.

Минзәлә муниципаль районының жирле үзидарә органнары, Минзәлә муниципаль районы бюджетыннан поселок бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча үз вәкаләтләреннән бер өлешен гамәлгә ашыруны аларга тапшыру турында Жирлекнен жирле үзидарә органнары белән килешүләр төзәргә хокуклы

5

туры килү

Күрсәтелгән килешүләр билгеле бер вакытка төзеләргә, аларның гамәлдә булуын тиктәү нигезләрен һәм тәртибен, шул исәптән әлегә өлештә күрсәтелгән бюджетара трансфертларның еллык күләмен билгеләү тәртибен, тапшырыла торган вәкаләтләргә гамәлгә ашыру өчен кирәк булган нигезләмәләргә, шулай ук килешүләргә үтәмәгән өчен финанс санкцияләрен күздә тотарга тиеш. Килешүләр төзү тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

Күрсәтелгән килешүләр нигезендә тапшырылган вәкаләтләргә гамәлгә ашыру өчен жирле үзидарә органнары өстәмә рәвештә үз матди ресурсларын һәм финанс акчаларын Жирлек Советы карарында каралган очракларда һәм тәртиптә файдаланырга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнарына жирлекләреннән вәкаләтләрен тапшыру федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

Жирле үзидарә органнары тапшырылган дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен шушы максатларга бүлөп бирелгән матди ресурслар һәм финанс чаралары чикләрендә тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә жаваплы булалар.

Тапшырылган вәкаләтләргә гамәлгә ашыру дөүләт контроле астында. Жирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тикшереп торыу шартлары һәм тәртибе тиешенчә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

Жирлек советы үз вәкаләтләргә чикләрендә Жирлекнен жирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан аларга тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалану очракларын һәм тәртибен билгеләргә хокуклы.

4. Жирле үзидарә органнары әлегә статьяның 1 өлешендәге 4, 8, 9 пунктларында каралган жирлекләреннән жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә, хәл итү максатларында жирлек өчен социаль эһәмиятле эшләргә (шул исәптән кизү торларны) иреккә нигездә гамәлгә ашыруга гражданның жәлеп итү турында карар кабул итәргә хокуклы.

6 нчы статья. Жирлекнен жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә жирле үзидарә органнары хокуклары

1. Жирлек жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:
 - 1) Жирлек музейларын төзү;
 - 2) Жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкара;
 - 3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;
 - 4) муниципаль район территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;
 - 5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм муниципаль район территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;
 - 6) Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;
 - 7) муниципаль янғын сагы булдыру.
 - 8) туризм үсешен өчен шартлар тудыру;
 - 9) нигезләмәләр кулланып, федераль законнарда каралган мәсьәләләр буенча муниципаль контрольгә оештыру һәм гамәлгә ашыру;
 - 10) кеше хокукларын тәэмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;
 - 11) инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук төзелгән берләшмәләргә ярдәм күрсәтү;

6

оешмаларга инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре нигезендә

- 12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак урыннары бирү;
- 13) Жирлек территориясендә яшәүче хужаларсыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру.
- 14) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру
- 15) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын үстерүгә, адаптив физик культурага һәм жайлашу спортына ярдәм күрсәтү.
- 16) кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;
Закон РФ от 07.02.1992 N 2300-1
Статус: гамәлдәге редакция (эш 05.12.2022 белән)"Кулланучылар хокукларын яклау турында.

17) участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм анын гаилә әгъзаларына әлегә вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урыны бирү;

18) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Жирле үзидарә органнары Жирле бюджетлар керемнәре исәбенән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган бюджетара трансфертлардан һәм чигерүләренң өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керемнәренән тыш, әлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга (алар нигезендә аларга тапшырылмаган) хокуклы;

3. Жирле үзидарә органнары үзләренә тапшырмаган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнаша.

7 нче статья. Жирлекнен муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

1. Жирлек жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген оештыру, муниципаль берәмлекләренң уртак мәнфәгатьләрен чагылдыру һәм яклау максатларында, Жирлек Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советы эшендә катнаша, шулай ук муниципаль берәмлекләренң башка берләшмәләре эшендә катнашырга хокуклы.

2. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү өчен финанс чараларын, матди һәм башка ресурсларны берләштерү максатларында Жирлек, башка муниципаль берәмлекләргә һәм жирле үзидарә органнары белән берлектә, муниципальга берләшмәләр төзелергә, хужалык жәмгыятьләре һәм башка муниципальга оешмалар төзелергә, федераль законнар һәм Жирле Советының норматив хокукый актлары нигезендә шартнамәләр һәм килешүләр төзелергә мөмкин Күрсәтелгән муниципалитетга берләшмәләргә жирлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләре бирелә алмый.

8 нче статья. Авыл жирлегә жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

7

1. Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) Жирлекнең жирле үзидарә органнарының Жирлекнең социаль-иқтисади үсешен юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда катнашу;

2) Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) даими яисә вакытлыча координация, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Жирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән башка хезмәттәшлек формалары.

II нче бүлек. ЖИРЛЕК ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘСЕН ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ЖИРЛЕК ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ

9 нчы статья. Жирлек халкы тарафыннан жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру рәвешләре һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы

1. Жирлек халкы турыдан-туры жирле үзидарәне гамәлгә ашыра һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәгә рәвешләрдә катнаша:

1) жирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү;

4) чикләргә үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

4.1.) гражданнар жыены;

Жирлекне үзгәртеп кору;

6) гражданнарның хокукый инициативасы;

6.1.) инициатив проектлар;

7) ачык тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар

8) гражданнар жыелышы;

9) гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы);

10) гражданнардан сораштыру;

11) жирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;

12) гражданнарның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре;

13) каршы килми торган башка рәвешләр

Конституция Республики Татарстан от 06.11.1992

Статус: Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы Сайлау кодексының һәм Татарстан Республикасы законнарының гамәлдә булмаган редакциясе.

10 нчы статья. Жирле референдум

1. Жирле референдум жирле әһәмияттәгә сораулар жирлегенә турыдан-туры халкы тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә хәл итү максатларында уздырыла.

2. Жирле референдум жирлекнен бөтен территориясендә уздырыла.

3. Жирле референдумда референдумда референдумда референдумда катнашу хокукына: гражданнар катнашырга хокуклы. Гражданнар жирле референдумда гомуми тигез һәм туры туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш биргәндә катнаша.

4. Жирле референдумны уздыру турындагы карар Жирлек советы тарафыннан түбән инициатива буенча кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар;

2) Уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка ижтимагый берләшмә;

8

3) Алар тарафыннан бергә тәкъдим ителгән Жирлек Советы һәм авыл жирлеге башка комитеты житәкчесе .

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр инициативасы буенча жирле референдум билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар жыю тарафыннан аларның саны Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә, Поселение территориясе теркәлгән референдумда катнашучылар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан ким була алмый.

6. Жирлек Советы һәм башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан бергә чыгарылган референдум уздыру инициативасы Жирлек Советы, карары һәм Жирлек Башкарма комитеты карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән инициативаны күрсәтү тәртибе Жирлек Советы норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Жирлек Советы жирле референдум билгеләнә торган документларның күчәргечләр советына кергән көннән алып 30 көн эчендә жирле референдум билгели.

Жирле референдум Жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән очракта, референдум гражданнарның, сайлау берләшмәләренең, Жирлек башлыгының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенең яисә прокурорның мөрәжәгәте нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Билгеләнгән жирле референдум территориаль сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә үткәрүне тәмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте башкарма органы яки жирле референдум үткәрүне тәмин итү йөкләнгән башка орган тарафыннан башкарыла.

7.1. Жирле референдумда яшәү урыны Поселение чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданнары катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданнары жирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән катнаша.

8. Тавыш бирү йомгалары һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылган чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар Жирлек территориясендә мәжбүри үтәлешкә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфалар затлары яисә жирле референдум үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

10. Жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен эл Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә тәмин итәләр.

11. Жирле референдум үткәрү турындагы карарга, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карарга карата федераль законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12. Гражданнарның жирле референдумда катнашу хокуклары гарантияләре, шулай ук

11 нче статья. Муниципаль сайлаулар

1. Поселениедә муниципаль сайлаулар бермандатлы сайлау округлары буенча мажоритар системасы депутатларын сайлау максатларында федераль законнар һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә яшерен тавыш биргәндә гомуми, тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә уздырыла. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын жыйган кандидат жирлек Советы депутаты итеп таныла.

Әгәр бермандатлы сайлау округында тавыш бирү Советы депутатларын сайлауларда кандидатура буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучылар тавышларының кименд процентын жыйган кандидат сайланган дип санала.

Теркәлгән кандидатлар тавышларны бертигез жыйса, алданрак теркәлгән кандидат сайла дип санала.

9

2. Жирлек Советы депутатларын сайлаулар мәжбүри, вакытлы була һәм әлеге У билгеләгән срокларда уздырыла.

3. Жирлек Советы депутаты итеп Россия Федерациясе гражданы сайланырга мөмкин, шу ук. федераль законнарда каралган очракларда, тавыш бирү көненә 18 яшькә житкән һәм сай хокукына ия чит ил гражданы.

4. Депутатларны сайлауларны билгеләү турындагы карар Жирлек советы тарафыннан көннән дә иртәрәк һәм Жирлек Советы депутаты сайланган срок тәмамланган көнгә кадәр көннән дә сонга калмыйча кабул ителә. Әлеге карар кабул ителгән көннән биш көннән дә сс калмыйча массакуләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Федераль законда билгеләнгән очракларда Совет депутатларын сайлаулар территория сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан билгеләнә.

5. Жирлек Советы депутатларын сайлауларны әзерләү һәм уздыру гамәлдәге законнар әлеге Устав нигезендә төзелә торган сайлау комиссияләре тарафыннан гамәлгә ашырыла.

6. Жирлек Советы депутатларын сайлаулар федераль законда һәм Татарстан Республика Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

7. Муниципаль берәмлекләр советы депутатларын сайлауларның йомгаклары рәсми басып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12 нче статья. Жирлек Советы депутатын кире чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән Жирлек башлыгы, законда һәм әлеге Уста билгеләнгән нигезләрдә һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Язучылар советы депутаты чакыртып алу нигезләре булып депутат статусына туры кил торган, депутат статусына туры килми торган гамәлләр кылу һәм Россия Федераци Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарының, Россия Федерациясе һәм Татарс Республикасының, әлеге Уставының һәм башка норматив хокукый актларының башка «би бозуларын суд тәртибендә расланган конкрет хокукка каршы карарлар яисә гамәлләр (гам кылмау) тора.

3. Жирлек Советы депутатын кире чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициатива белән үткәрелә.

4. Чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын күрсәтү һәм аны хуплау гражданныр имзаларын жыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия кимендә 10 кел санында инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем территорияль сайлау комиссиясенә инициатив төркемне терк турында үтенеч белән мөрәжәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатны ки чакыртып алу өчен нигез булып торучы конкрет хокукка каршы карары яисә гамәле (гам кылмавы) күрсәтелергә тиеш. инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм Жирлек территориясен аның исемнән эш итәргә вәкаләтле затларның фамилиясе, исеме, агасының исеме, туу датас паспортның яисә граждан паспортның алыштыра торган документының сериясе, номеры һәм а бирү датасы, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм аның исемнән эш итәр вәкаләтле затларның яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Инициатив төркемн үтенечнамәсенә күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары имза салырга тиеш. Үтенеч күрсәтелгән хокукка каршы карар яисә депутатның гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) расланган с; карары кушып бирелергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, имзалар жыю, жирлек Советы депутатын чакыртып а буенча тавыш бирү инициативасын хуплау йөзеннән, жыелган имзаларны тикшерү жир. референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Жирлек Советы тарафын билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлеклә исәпкә алып, жирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртипгә уздырыла.

8. Территория сайлау комиссиясе инициатив төркеменә үтенечнамәсен караганда, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә Жирлек Советы депутаты тарафыннан Жирлек Советын тиешле депутаты аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокукы. Күрсәтелгән дәүләт вакытыннан алда, территория сайлау комиссиясе, Халык советы утырышын уздыру көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча, аларны уздыру вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителә тиеш.

9. Кире чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырган Жирлек Советы депутаты чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында сайлаучыларга аңлатмалар билгеләгән максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән Жирлек башлыгы, тиешле сайлау округын төркемләгән сайлаучыларның кимендә яртысы чакыртып алу өчен тавыш бирсә, чакыртып алынганы дип санала.

11. Жирлек Совет депутатын кире чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12. Территория сайлау комиссиясе 5 көн эчендә, рәсми рәвештә тавыш бирү нәтижеләрен ясаганнан соң, инициатив төркемгә, жирлек советына һәм жирлек советының тиешле депутатын кире алу буенча тавыш бирү нәтижеләре турында язмача хәбәр итә.

13 нче статья. Жирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Жирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлекнең чикләрен күрсәтелгән үзгәртүгә халыкның ризалыгын алу максатларында уздырыла.

2. Жирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү Жирлекнең бөтә территориясендә яисә аның территориясендә бер өлешендә билгеләнгән очрақларда уздырыла.

3. Жирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

Федеральный закон от 06.10.2003 N 131-ФЗ

Статус: Гамәлдәге редакция (гамәлдә булган 30.05.2023) "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон.

4. Жирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда яшәүчеләрнен яртысыннан күбрәге яисә сайлау хокукына ия сайлаучыларның актив өлеше катнашса, узган дип санала. Жирлек чикләрен үзгәртүгә халыкның ризалыгы, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен тавыш бирүдә катнашкан халыкның яртысыннан артыгы яисә Жирлек өлеше тавыш бирсә, алынган дип санала.

5. Жирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

14 нче статья. Гражданнар жыены

1. Гражданнар жыены халык тарафыннан турыдан-туры жирле үзидарә гамәлгә ашырылу һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвештә булып тора.

2. Гражданнар жыены каралган очрақларда уздырыла

3. каралган очрақларда

1) торак пунктта торак пункт чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча (муниципаль район), аның составына күрсәтелгән торак пункт керә, ул күрсәтелгән торак пункт территориясен башка торак пункт (муниципаль район) территориясенә күргүне күздә тотып;

2) жирлек составына керә торган торак пунктта шушы торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салымы чараларын күргү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

2.1) торак пункт территориясендә элеге өлешендә гражданнарның үзара салым акчаларын күргү һәм куллану мәсьәләсе буенча жирлек составына керә торган торак пункт территориясе

өлешендә Татарстан Республикасы законы нигезендә;

3) авылара территориядә урнашкан торак пунктта яңа төзелгән жирлек булдыру турында халык инициативасын күрсәтү максатларында, шулай ук яңа төзелгән жирлектә, әгәр аның сайлау хокукына ия халкы саны 300 кешедән артмаса, яңа төзелгән жирлекнең жирле үзидарә органнары структуразын билгеләү мәсьәләсе буенча;

4) авыл торак пунктында авыл торак пунктының старостасы кандидатурасын күрсәтү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктаткан мәсьәләсе буенча;

5) авыл торак пунктында гражданныр жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

4. Әлеге статьяның 3 өлешендәге 2.1 пунктында каралган очрактан тыш, гражданнырның жыены жирлек башлыгы тарафыннан мөстәкыйль рәвештә йә жирлек халкының кимендә 10 кешесе булган төркеме инициативасы буенча чакырылырга мөмкин.

Әлеге статьяның 3 өлешендәге 2.1 пунктында каралган гражданныр жыены, 10 кешедән да ким булмаган санда торак пункт территориясенен тиешле өлешендә яшәүче кешеләр төркеме инициативасы белән, жирлек советы тарафыннан чакырылырга мөмкин.

Гражданныр жыены үткәрелә торган торак пункт территориясенен бер өлеше чикләре поселок Советы карары белән жирле эһәмияттәге тиешле мәсьәләләрне хәл итүдә торак пункт территориясенен күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең мәнфәгатьләре гомуми критериеннән чыгып билгеләнә.

5. Жыенны уздыру инициативасын хуплап жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия гражданнырның, даими яисә өстенлекле рәвештә яшәүче, торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

6. Жирлек башлыгы тарафыннан чакырыла торган гражданныр жыены Жирлек Башлыгының карары, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданныр жыены Жирлек Советы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләр гражданныр жыенын уздыру вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә, муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданныр жыенын хәл итүгә чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук таныштырыла, поселок составына керүче торак пунктларда гражданныр жыенын уздыру тәртибе турындагы нигезләмәдә билгеләнгән тәртип нигезендә.

7.1. Әлеге статьяда каралган гражданнырның жыены анда сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы (яки аның территориясенен бер өлеше) яисә Жирлек катнашында хокуклы. Торак пунктта әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артыгының бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаган очракта, составына күрсәтелгән торак пункт кергән Жирлек Уставы нигезендә гражданныр жыены гражданныр жыенын үткәрү турында карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмаган срокта этаплап уздырыла. Шул ук вакытта элгәрәк гражданныр жыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә катнашуның алдагы этапларында катнашмый. Гражданныр жыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, халык жыены карары кабул ителгән дип санала.

8. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора. Жирлек Башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

15 нче статья. Жирлек барлыкка килү

1. Жирлекнең өстенлеге булып жирлекләрне берләштерү, Жирлекне аеру тора.

2. Жирлекне үзгәртеп кору әлеге Федераль закон нигезендә халыкның, жирле үзидарә органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт һакимияте органнарының, дәүләт һакимиятенен федераль органнарының инициативасы буенча гамәлгә ашырыла.

3. Башка Жирлекләрнең чикләрен үзгәртүне таләп итми торган ике һәм аннан күбрәк жирлекләрне берләштерү һәр жирлекнең Жирлек советында күрсәтелгән һәр жирлекнең халыкның ризалыгы белән гамәлгә ашырыла.

4. Жирлекне ике һәм аннан күбрәк кеше барлыкка килүгә китерә торган бүлү тавыш биру

юлы белән белдерелә торган һәр жирлекнең халыкның ризалыгы белән гамәлгә ашырыла.

5. Жирлекләргә үзгәртеп кору яңа төзелгән жирлекләр төзүгә китерә.

16 нчы статья. Гражданнарның хокукый ижади инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокукый инициативага хокуклы.

2. Хокук ижат инициативасы белән актив сайлау хокукына ия гражданнар төркеме чыгыш ясарга мөмкин, аларның саны сайлау хокукына ия Жирлектә яшәүчеләрнең 3 процентыннан арта алмый.

3. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру максатларында жирлек халкы түбәндәгеләргә хокуклы:

1) гражданнарның яшәү урыны (эшләр) буенча жылышларын һәм хокук ижат инициативасын тикшерү һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны сештырырга һәм уздырырга;

2) хокук ижат инициативасын күрсәтүне хуплап имзалар жыю буенча инициатив төркемнәр төзәргә;

3) гражданнарның имзаларын жыярга һәм кануннарга каршы килми торган ысуллар белән хокукый инициативаны күрсәтүне хуплап агитация алып барырга.

4. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга хокукый инициативаны гамәлгә ашыруда ярдәм күрсәтергә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты аны ачып жибәргән көннән алып өч ай эчендә аның ачык утырышында Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан әлеге Устав билгеләнгән компетенцияләре нигезендә һичшиксез каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позициясен белдерү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау процедурасы Жирлек Советы Регламенты, Жирлек Башлыгының, Жирлек Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау нәтижеләре буенча кабул ителгән дәлилләнгән карар рәсми рәвештә аның инициатив төркеменә кәргән гражданнарга язма рәвештә житкерелергә тиеш.

17 нче статья. Инициатива проектлары

1. Жирлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле эһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру максатларында жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә яисә жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләргә хәл итү буенча инициатив проект кертелергә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган муниципаль берәмлек территориясенә бер өлешен билгеләү тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Инициатив проектны кертү инициативасы белән уналты яшыкә житкән һәм жирлек территориясендә яшәүче, авыл торак пункты старостасы (алга таба - проект инициаторлары) кимендә ун гражданның саны инициатив төркем чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны Жирлек Советының норматив хокукый акты белән кәметелергә мөмкин. Жирлек Советының норматив хокукый акты нигезендә проект инициаторы булу хокукы шулай ук тиешле муниципаль берәмлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проект үз эченә түбәндәге мәғлүматларны алырга тиеш:

1) жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле эһәмияткә ия проблеманы тасвирлау,

2) әлегә проблеманы хәл итү буенча тәкдимнәрне нигезләү;

3) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижеләрен) тасвирлау;

4) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) эштә катнашуы турында белешмә;

7) инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләмнен тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, жирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү;

8) Жирлек территориясенә яисә аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешенә Жирлек Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртип нигезендә күрсәтү;

9) Жирлек Советының норматив хокукый актында каралган башка белешмәләр.

4. Жирлек Башкарма комитетына кертелгәнче инициатива проекты гражданнар жыенында, жыелышында яисә конференциясендә инициатив проект турында фикер алышу, жирлек яки аның өлеше халкы мәнфәгатьләренә туры килүен билгеләү, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук гражданнар жыенында, жыелышында яисә конференциясендә инициатив проектка ярдәм итү турында карар кабул итү максатларында каралырга тиеш. Шулай ук вакытта җир жыенда, бер жыелышта яки гражданнарның бер конференциясендә берничә инициативалы проект каралырга мөмкин.

Жирлек Советының норматив хокукый акты белән шулай ук гражданнарны сораптыру, аларның имзаларын жыю юлы белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Инициатив проектны гамәлгә керткәндә проект инициаторлары Жирлекнен Башкарма комитетына гражданнар жыены, жыелышы яисә конференциясе беркетмәсен, гражданнардан сораптыру нәтижәсен һәм (яисә) инициатив проектка Жирлек халкы яисә аның өлеше тарафыннан ярдәм күрсәтүне раслый торган имзаланган кәгазьләргә беркетә.

5. Муниципаль берәмлекнен башкарма комитетына инициатив проект кертелгән көннен алып өч эш көне эчендә урнаштырылырга (халыкка житкерелергә) һәм муниципаль берәмлек сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш. Жирлек башкарма комитетына инициатив проект кертелгән көннен алып өч эш көне эчендә һәм әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән белешмәләргә, шулай ук проектның инициаторлары турында мәгълүмат булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнарга жирлек Башкарма комитетына инициативалы проект буенча үз искәртмәләрен һәм тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеге турында хәбәр ителә, тапшыру вакыты күрсәтелә, ул биш эш көнненән дә ким булмаска тиеш. Үз искәртмәләрен һәм тәкъдимнәрен уналты яше тулган жирлек халкы жибәрергә хокуклы. Күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат әлеге жирлек составына кергән муниципаль район сайтында урнаштырыла. Авыл торак пунктында күрсәтелгән мәгълүмат авыл торак пунктының старостасына тапшырыла.

6. Инициативалы проект жирлек Башкарма комитеты тарафыннан аны керткәннен соң 30 көн эчендә мәжбүри каралырга тиеш. Жирлек Башкарма комитеты инициативалы проектны карау нәтижәләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшне жирле бюджет турындагы карар белән каралган бюджет ассигнованиеләргә чикләрендә жирле бюджет проектына төзү һәм карау тәртибенә (жирле бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертү) ярашлы максатларга һәм (яисә) тиешле максатларга һәм (яисә) тәртиптә давам итәргә;

2) инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тартырга һәм, инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проектны инициаторларына кире кайтарырга.

7. Жирлек Башкарма комитеты түбәндәге очракларның берсендә инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту турында карар кабул итә:

1) инициативалы проектны кертүнең һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның Россия Федерациясенең федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, Россия Федерациясе субъектларының законнарына һәм башка норматив хокукый актларына, Жирлек Уставына туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чаралар күләмендә түләү чыганагы булып инициатив түләүләр торган жирле бюджет акчалары булмау;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтижәләрәк ысул белән хәл итү

мөмкинлеге булу;

б) инициатив проект конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган дип тану.

8. Жирлекнең Башкарма комитеты хокуклы, ә әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пункттында каралган счракта проект инициаторларына бергәләп инициатив проектны эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы яисә дәүләт органы карамагына аларның компетенцияләре нигезендә тәкъдим итәргә тиеш.

9. Инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртібе Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

10. Россия Федерациясе субъекты бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен чыгарыла торган инициатив проектларга карата, инициатив проектларда булырга тиешле белешмәләр составына карата таләпләр, инициатив проектларны карау тәртібе, шул исәптән аларны хуплаудан баш тарту өчен нигезләр, мондый инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртібе һәм критерийлары закон һәм (яисә) Татарстан Республикасының башка норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә. Бу очракта әлеге статьяның 3, 6, 7, 8, 9, 11 һәм 12 өлешләрендәге таләпләр кулланылмый.

11. Әгәр Жирлек Башкарма комитетына берничә инициатива проекты, шул исәптән эчтәлеге буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлау белән, кертелгән булса. Жирлекнең Башкарма комитеты конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проектның инициаторларына хәбәр итә.

12. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә, аны төзү һәм эшчәнлек тәртібе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә. Коллегия орган (комиссия) составы Жирлекнең Башкарма комитеты төзелә. Шулай ук вакытта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми саныннан яртысы жирлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнергә тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә коллегиаль орган (комиссия) конкурс нигезендә сайлап алуны уздырганда инициатив проектны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен баян итү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

13. Проект инициаторлары, Жирлек территориясендә яшәүче гражданнар жыены, жыелышы яисә конференциясе тарафыннан вәкаләтләр бирелгән башка гражданнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган рәвешләрдә гамәлгә ашыруны жәмәгать контролендә тотарга хокуклы.

14. Инициатив проектны Жирлек Башкарма комитеты тарафыннан карау турында, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы турында, шул исәптән акчаларны куллану турында, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм муниципаль берәмлек сайтында урнаштырылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында Жирлек Башкарма комитетының хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә муниципаль берәмлек сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Жирлекнең башкарма комитеты күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге жирлек кертгән муниципаль район сайтында урнаштырыла. Авыл торак пунктында күрсәтелгән мәгълүмат авыл торак пунктының старостасы, гражданнарына житкерелергә мөмкин.

18 нче статья. Халык тыңлаулары, ижтимагый фикер алышулар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен Жирлек Советы Жирлектә яшәүчеләр катнашында гавами тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык алдында тыңлаулар халык, жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча үткәрелә.

Халыкның яки Жирлек Советының инициативасы буенча үткәрелә торган ачык тыңлаулар Жирлек советы тарафыннан билгеләнә, ә Жирлек Башлыгы инициативасы буенча - Жирлек Башлыгы инициативасы белән.

3. Жәмәгать тыңлауларына чыгарылырга тиеш:

1) Жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кеңештерү турында Жирлек Советы карары проекты, Жирлек Уставына, әлеге уставны әлеге норма хокукый актларга туры китерү максатларында, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе яисә законнары нигезләмәләрен төгәл кабат рәвешендә үзгәрешләр керту очрактарыннан тыш;

2) жирле бюджет проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) халыкның социаль-иқтисади үсеш стратегиясе проекты;

4) муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору өчен «Россия Федерациясендә жирле үзидар оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номер. Федераль законның 13 статьясы нигезендә тавыш бирү юлы белән белдерелгән Жирлекнең халык ризалыгын алу таләп ителгән очрактардан тыш, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре;

4. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе Дәүләт Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә һәм әгәр жирле үзидарә органының үз эшчәнлегенә турында мәгълүмат «Дәүләт һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында мәгълүматтан файдалану мөмкинлеген тәмин итү турында» 2009 елның 9 февралдәге 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә жирле үзидарә органының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән яисә жирле үзидарә органының үз эшчәнлегенә турында мәгълүматны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаса, Татарстан Республикасының рәсми сайтында яисә Жирлектә «Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында мәгълүматтан файдалану турында» 2009 елның 9 февралдәге № 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, алдан хәбәр итү муниципаль берәмлек халыгына үзенең тәкъдимнәрен һәм тәкъдимнәрен житкерүне, шул исәптән рәсми сайтта яшәүчеләрне (шул исәптән гавами тыңлауларны, аларны гавами рәвештә бастырып чыгаруны, шул исәптән гавами бастырып чыгаруны, аларны гавами бастырып чыгаруны, аларны гавами сайтта, аларны гавами рәвештә бастырып чыгаруны күздә тотарга тиеш.

5. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проектларына, территорияне планлаштыру проектларына, территорияне ыңланлау кагыйдәләрен территорияләргә төзекләндерү кагыйдәләренә, проектларына күрсәтелгән расланган документларның берсенә, жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектларыннан файдалануны рөхсәт ителгән, төренә, рөхсәт бирү турындагы карарларның проектларына, капитал төзелеш объектларын төзүнең иң чик параметрларыннан тайпылуга, капитал төзелеш объектлары реконструкцияләргә рөхсәт бирү турындагы карарларның проектларына, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен һәм объектларның капитал төзелеш объектларыннан башка төргә үзгәртү мәсьәләләре буенча, жирдән файдалану һәм төзелеш алып баруның расланган кагыйдәләре булмаганда гавами тыңлаулар яисә ижтимагый фикер алышулар үткәрелә.

19 нчы статья. Гражданнар жыелышы

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр турында фикер алышу, халыкка жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфалары затлары эшчәнлегенә турында мәгълүмат бирү өчен Инициатива проектлар керту мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен һәм аларны карау гражданның жыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнарның жыелышлары торак пунктлар, урамнар, тораң йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар жыелышы халык советы. Жирлек советы. Жирлек башлыгы, Совет депутатлары инициативасы белән уздырыла.

3. Жирлек Советы яисә Жирлек башлыгы инициативасы белән уздырыла торган гражданның жыелышы Жирлек Советы яисә Жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча уздырыла торган гражданнар жыелышы Жирлек совет тарафыннан гражданнарның тиешле территориядә яшәүче һәм шушы территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар жыелышында катнашырга хокукы булган халык төркеменен язма тәкъдиме буенча билгеләнә.

Гражданнар жыелышын үткәру турындагы тәкъдимдә аны карауга чыгарыла торган мәсьәләләр исемлегенә, жыелыш уздыру вакыты һәм урынын күрсәтелергә тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар, ә жыелышны үткәру инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәжәгать иткән очракта.

аларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган көне, яшәу урыны күрсәтелеп, һәрберсе тарафыннан имзаланырга тиеш.

Жирлек Советы үзенең алдагы утырышында гражданнар жыенын үткәру турында кертелгән тәкъдимне карый.

Жирлек Советы аның максатка ярашсызлыгы нигезләре буенча гражданнар жыелышын үткәрудән бац тартырга хокуклы түгел.

5. Гражданнар жыелышын үткәру вагыты һәм алар турында һәм фикер алышуга кертелгән торган мәсьәләләр турында тиешле территориядәге халыкка шушы массакуләм мәгълүмат чарасын кулланып жыелыш үткәру көненә кадәр жиде көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә почта хәбәрнамәләре, квартал (хужалык) әйләнмәләре, игълан итү һәм башка мөмкин булган чаралар.

Гражданнар жыелышын әзерләүне һәм уздыруны Жирлекнең башкарма комитеты тәмин итә.

6. Жыелышлар эшендә шушы территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия 18 яшькә житкән гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашырга хокукы булган гражданнарның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздыганда файдаланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәу урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәүне исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Гражданнар жыелышы жыелышта катнашырга хокуклы гражданнар саныннан кимендә өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Инициатив проектлар кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында уналты яшькә житкән тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәру тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Гражданнар жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларына мөрәжәгать кабул итәргә, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

8. Гражданнар жыелышы тарафыннан кабул ителгән мөрәжәгатьләр, компетенцияләренә мөрәжәгатьләрдәге мәсьәләләренә хәл итү кертелгән, язма жавап жиберелеп, жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан һич чиксез каралырга тиеш.

9. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлегә Устав һәм Поселение Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

10. Гражданнар жыелышы йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка житкереләргә) тиеш.

20 нче статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм жирлектәге барлык халык вәкилләренең фикерен ачыклау зарурлыгы очрагында уздырыла. Жирлекнең тиешле территориаль өлешләре гражданнары арасыннан гражданнарның конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышын чакыру кыенлашкан очрактарда уздырыла, шул исәптән, әгәр тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар жыелышында катнашу хокукы булган кешеләр саны 100 кешедән артып китсә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышының вәкаләтләрен гәмәлгә ашыра.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы инициативасы буенча уздырыла. Жирлек Советы яисә Жирлек башлыгы Советы инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) тәггәл рәвештә Жирлек Советы яисә Жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы), әгәр анда сайланган делегатларның

яртысыннан артыгы катнашса, хокуклы дип санала. Конференция карарлары (делегатлар жыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

5. Гражданның конференциясен (делегатлар жыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртібе әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

6. Гражданның (делегатлар жыелышлары) конференциясе нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

21 нче статья. Гражданның сорау

1. Гражданның сораштыру жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халык фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен жирлекнең бөтен территориясендә яисә территориясенен бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтижеләре тәкъдим итү характерына ия.

2. Гражданның сораштыруда сайлау хокукына ия гражданның катнашырга хокуклы Инициатив проектны хуплау турында гражданның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча сораштыруда 16 яшькә житкән жирлектә яки аның бер өлешендә инициатив проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән кешеләр катнашырга хокуклы.».

3. Гражданның сораштыру түбәндәгеләр инициативасы буенча үткәрелә:

1) Жирлек советы яисә Жирлек башлыгы - жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - Жирлек жирләренен максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданның фикерен исәпкә алу өчен.

3) 16 яшькә житкән жирлектә яки аның бер өлешендә инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә, бу инициатив проектны хуплау турында гражданның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданның сорашып белешүне билгеләү һәм үткәрү тәртібе Жирлек Уставы һәм (яисә) Поселение Советының норматив хокукый актлары белән Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнә.

5. Гражданның сораштыру билгеләү турында карар жирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданның сорашып белешү үткәрү өчен "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлек сайты кулланылырга мөмкин. Гражданның сорашып белешүне билгеләү турында Жирлек Советы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары;

2) Сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формулировкалау;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазе формасы;

5) сораштыруда катнашучы жирлек халкының иң аз саны.

6) "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлек сайтынан файдаланып гражданның сораштыру үткәрелгән очракта, сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртібе.

6. Жирлектә яшәүчеләр гражданның сорашып белешү үткәрү турында аны үткәрү алдыннан кимейдә 10 көн кала хәбәр ителергә тиеш.

7. Гражданның сораштыруны эзерләү һәм үткәрүгә бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) жирлекнең бюджеты акчалары исәбеннән - жирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда Жирлек халкы яисә жирлек халкы тарафыннан;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда - Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына;

8. Сораштыру нәтижеләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Сораштыру нәтижеләре белән теләсә кайсы гражданин танышырга хокуклы. Жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә сорашып белешү нәтижеләре мәжбүри исәпкә алынырга тиеш.

22 нче статья. Жирле эһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм жирле эһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар Жирлек Советы тарафыннан үз

инициативасы буенча яисә тиешле территориядә яшәүче гражданныр таләбе буенча Жирле Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар аларны халык фикер алышуына чыгару турында карау кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, халыкка танышу өчен мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка житкерелә.

3. Халык фикер алышуына мәсьәлә чыгару белән бер үк вакытта авыл жирлеге Советы фикер алышу барышында кергән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне карау эшен оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, әлеге максат өчен махсус комиссия төзиләр.

4. Жирлек Советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм жирле эһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр турында фикер алышуны тәмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Жирлек Советына жиберелә.

6. Муниципаль хокукый актларның проектлары һәм жирле эһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Жирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы йомгалары турында халыкка хәбәр ителә.

23 нче статья. Гражданнырның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре

1. Гражданныр жирле үзидарә органнарына шәхси һәм күмәк мөрәжәгать итәргә хокуклы.
2. Гражданнырның мөрәжәгатьләре билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.
3. Гражданныр мөрәжәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен Жирле үзидарәнең вазыйфай затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә жаваплы.

24 нче статья. Авыл торак пунктының старостасы;

1. Жирлектә урнашкан авыл торак пунктында жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнарының һәм авыл торак пунктында яшәүчеләрнең үзара хезмәттәшлөгән оештыру өчен авыл торак пунктының старостасы билгеләнергә мөмкин.

2. Авыл торак пунктының старостасы авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә, аның составына әлеге авыл торак пункты керә, авыл торак пунктындагы гражданныр жыенын тәкъдим итү буенча. Авыл торак пунктының старостасы әлеге авыл торак пункты территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданныр, йә тәкъдим ителгән көнгә 18 яшкә житкән һәм әлеге торак пункт территориясендә урнашкан торак урыны булган Россия Федерациясе гражданныр арасынан билгеләнә.

3. Авыл торак пунктының старостасы дәүләт вазыйфасын, дәүләт гражданныр хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны биләүче зат булмый, моңа даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирлек Советы депутатының яисә муниципаль хезмәт вазыйфасының муниципаль вазыйфасы керми, хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм жирле үзидарә органнары белән турыдан-туры бәйлә башка мөнәсәбәтләрдә була алмый.

4. Авыл торак пунктының старостасы итеп билгеләнә алмый:

1) дәүләт вазыйфасын, дәүләт гражданныр хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны биләүче, үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы Халык жирлеге Советы депутаты вазыйфасыннан яисә муниципаль хезмәт вазыйфасыннан тыш;

2) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылган;

3) юкка чыгарылмаган яисә юкка чыгарылмаган хөкем ителүе бар.

5. Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре чоры ике елдан да, биш елдан да ким була алмый.

Авил торак пунктының старостасы вәкаләтләре составына әлеге авыл торак пункты керә торган Жирлек Советы карары буенча, авыл торак пункты гражданныр жыены тәкъдиме буенча, шулай ук әлеге Федераль законның 40 статьясындагы 10 өлешенә 1 - 7 пунктларында билгеләнгән очракларда вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл торак пунктының старостасы үзенә йөкләнгән бурычларны хәл иткәндә:

1) авыл торак пункттында жирле эһемияттәге мәсьәләләргә хәл итү мәсьәләләре буенча жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык, шул исәптән гражданнар жыеннарында, жыелышларында, конференцияләрендә катнашып хезмәттәшлек итә, мондый чаралар нәтижәләре буенча, шул исәптән жирле үзидарә органнары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән затларга мөрәжәгать һәм тәкъдимнәр жиберә;

3) авыл торак пункттында яшәүчеләргә жирле үзидарә оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча хәбәр итә, шулай ук жирле үзидарә органнарыннан алынган башка мәгълүматны аларга житкерүдә ярдәм итә;

4) жирле үзидарә органнарына жәмәгать тыңлаулары һәм ижтимагый фикер алышулар оештыруда һәм үткәрүдә, авыл торак пункттында аларның нәгижәләрен халыкка житкерүдә ярдәм итә;

4.1) авыл торак пункттында яшәүчеләр өчен өстенлекле эһемияткә ия мәсьәләләр буенча инициатив проект кертү инициативасы белән чыгыш ясарга хокуклы;

5) Жирлек Советы Уставында һәм (яисә) норматив хокукый актында Татарстан Республикасы законы нигезендә каралган башка вәкаләтләргә һәм хокукларны гамәлгә ашыра.

7. Эшчәнлек гарантияләре һәм авыл торак пункттының старостасы статусының башка мәсьәләләре Жирлек Уставы һәм (яисә) Жирлек Советының норматив хокукый акты белән Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнергә мөмкин.

25 нче статья. Жирле үзидарә Жирлек халык тарафыннан турыдан-туры тормышка ашырылуының һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Әлеге Уставта каралган рәвешләр белән беррәттән халык жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының федераль закон нигезендә гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда каршы килми торган башка рәвешләр, катнашырга хокуклы

2. Жирле үзидарәдә яшәүчеләрнең турыдан-туры катнашуы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары халыкка жирле үзидарә халкы тарафыннан турыдан-туры тормышка ашырылуда һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ЖИРЛЕК СОВЕТЫ

26 нчы статья. Торак пункт Советы Жирле үзидарәнең вәкиллекле органы

1. Жирлек Советы - жирле үзидарәнең даими эшләүче, коллегиаль вәкиллекле органы булып тора.

2. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Николаевка авыл жирлеге Советы Жирлек Советының рәсми исеме.

3. Жирлек Советының вәкаләтләр чоры - 5 ел.

4. Жирлек Советы Жирлек халкына хисап тотә һәм аның контролендә була.

5. Жирлек Советының үз исеме булган мөһерә, бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

27 нче статья. Жирлек Советының составы

1. Жирлек Советы бермандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланган 10 депутаттан тора.

2. Жирлек Советы аның составына Жирлек Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән ике депутат сайлаганда хокуклы була. (ягъни кимендә биш депутат)

28 нче статья. Жирлек Советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яна чакырылып Советы элти башлаган көннән туктатыла. Депутатның вәкаләтләре чоры ике елдан да ким һәм биш елдан артык була алмый.

2. Авыл жирлегә башлыгы итеп сайланган депутат даими нигездә эшли, калган депутатла даими нигездә эшлиләр.

Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат, жирле үзидарәнен сайланулы органы эгъзасы, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи заты түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә;

2) коммерциячел яисә коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы белән түләүсез идарә итүдә катнашу башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез миле ияләре ширкәтенен съездында (конференциясендә) яки гомуми жыельшында катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия белән идарә итүдә катнашудан, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән, башка ижтимагый оешманың, торак торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләре ширкәтенен съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыельшында катнашудан тыш) катнашу;

в) Россия Федерациясе субъектының муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләренен берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек муниципаль берәмлекне гамәлгә куючы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешма идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исемнән гамәлгә ашыру тәртибен яки муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә түләүсез нигездә күрсәтү;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар»;

3) мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Бу очракта, әгәр Россия Федерациясенен халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, укыту эшчәнлегә, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек чит дәүләт, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына финанслана алмый;

4) Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре составына керергә.»;

3. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи заты статусына бәйлә чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутаты законнар, әлегә Устав, Жирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Жирлек Советы депутаты депутат этикасы кагыйдәләрен, депутатның жирлек Советы тарафыннан раслана торган депутат статусы турындагы нигезләмәдә беркетелгән йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

6. Шәһәр Советы депутаты, даими нигездә вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи заты граждан, административ яисә жинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларынан тыш) буларак катнаша алмый.

7. “Коррупциягә каршы көрәш турында” 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрен, тьюларны, бурычларны үтәүне Бәйрәм көне депутаты үтәргә тиеш. Депутатның, жирле үзидарәнен сайланулы органы эгъзасының, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт

Вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлар (кертемнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда, «Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) финанс инструментларына ия булуны тыю турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән бурычларны вакытыннан алда туктатыла.

8. Депутатка коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) карары (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен югары башкарма органы житәкчесе) карары буенча Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

9. Әлеге статьяның 7 өлеше нигезендә уздырылган тикшерү нәтижәсендә «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органы житәкчесенен (житәкчесенен) күрсәтелгән вәкаләтләрне Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен яисә башка затларның тиешле вәкаләтләрне куллану турындагы гаризасы белән депутатлыкка яисә тиешле дәрәжәдә җаваплылык чараларын күрү турында күрсәтелгән Законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда.

10. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшырган депутатка, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, эгәр бу белешмәләргә бозып күрсәтү мөһим булмаса, түбәндәге җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) депутат үз вәкаләтләре чоры туктатылганчы депутат Жирлек Советында вазыйфа биләү хокукыннан мәхрүм итеп азат итү;

3) аның вәкаләтләре вакыты тәмамланганчы, даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру хокукыннан мәхрүм итеп, даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашырудан азат итү;

4) Жирлек Советында аның вәкаләтләре чоры туктатылганчы вазыйфа биләүне тыю;

5) вәкаләтләр срогы туктатылганчы даими нигездә вәкаләтләрне үтәүне тыю;

11. Депутатка әлеге статьяның 8-10 өлешендә күрсәтелгән җаваплылык чараларын куллану турында карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

29 нчы статья. Жирлек депутаты сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт органнары һәм аның сайлау округы территориясендә урнашкан башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм алар алдында хисап тоталар.

3. Депутат сайлаучылар алдында үз эшләре турында елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә хисап тоталар, аларны жирлек советы эше турында даими хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкырдан да ким булмаган санда сайлаучыларны кабул итә.

4. Жирлек Советы депутаты гражданның законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны күрергә, шул исәптән алардан кәргән тәкъдимнәргә, гаризаларны, шикәятләргә карарга аларда булган мәсьәләләргә дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә тиеш.

5. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары биналарда, махсус билгеләнгән урыннарда шулай ук йорт эчендәге территорияләрдә, аларны үткәрү тереклек тәэмин итү объектлары, транспорт яисә социаль инфраструктура, элемтә эшчәнлегенә бозылуга, жәяүлеләр һәм (яисә транспорт чаралары хәрәкәтенә комачаулар йә гражданның торак урыннарына яисә транспорт яисә социаль инфраструктура объектларына керүенә китермәсә, уздырыла. Жирле үзидар органнарына мондый очрашулар турында хәбәр итү таләп ителми. Монда депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткәрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

Жирле үзидар органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бүлеп бирелгән урыннарны билгелиләр, шулай ук жирле үзидар органнар депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарны исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

Депутатның ачык чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясә законнар нигезендә үткәрелә.

Жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясә законнарында билгеләнә торган гавами чара рәвешендә депутат сайлаучылар белән очрашуларны оештыруга яисә уздыруга каршылык күрсәтү Россия Федерациясә законнар нигезендә административ жаваплылыкка китерә.

30 нчы статья. Яна сайланган Жирлек Советы эшен оештыру

1. Яна чакырылыш Жирлек Советы беренче утырышка, депутатларның кимендә өчтә икесе Дәүләт Советы депутатларының билгеләнгән саныннан сайланган көннән соң утыз көннән дә соңга калмыйча, жыя. Сайлаулардан соң беренче булып Жирлек Советы утырышы алдагы чакырылыш Жирлек башлыгына, ә ул булмаган очракта - территориаль сайлау комиссиясә тарафыннан чакырыла.

2. Жирлек Советының сайлаулардан соң беренче утырышын Жирлек Советының ян башлыгын сайлаганчы ача һәм алып бара алдагы чакырылышта яшәүчеләрнең башлыгы яисә ян буенча иң өлкән депутат Жирлек Советы депутаты.

31 нче статья. Жирлек Советы компетенциясә

1. Жирлек советы компетенциясенә түбәндәгеләр керә:
 - 1) Жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
 - 2) Жирлек территориясендә гомуммәжбүри кагыйдәләр билгеләү;
 - 3) Жирлек бюджетын һәм аның үтәләше турында хисап раслау;
 - 4) садымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясә законнары нигезендә жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча ташламалар бирү;
 - 5) халыкның социаль-иқтисадый үсеш стратегиясен раслау;
 - 6) Чикләренә үзгәртү, Жирлекне үзгәртү турындагы инициативаны күрсәтү;
 - 7) Жирлек Советы депутатларын сайлауларны билгеләү; Жирлек Советы депутатларын сайлаулар буенча сайлау округлары схемасын раслау;
 - 8) жирле референдумны билгеләү;
 - 9) Жирлек Башлыгын сайлау;
 - 10) Жирлек Башлыгын отставкага чыгару турында карар кабул итү;
 - 11) Жирлек Советы депутатлары арасыннан Жирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау;
 - 12) Жирлек Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең иң чин санын билгеләү;
 - 13) Жирлек чакыртып алу буенча тавыш бирү депутатларының чикләрен үзгәртү, аларны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;
 - 14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;
 - 15) жирлекнен муниципаль милкендәге мөлкәткә идарә итү һәм аның белән эш итү тәртибен, шул исәптән федераль законнар нигезендә аны хосусыйлаштыру тәртибен һәм

шартларын билгеләү; читләштерү жирлек Советы тарафыннан килештереп яисә расланганнан сон башкарыла торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

16) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, эшләр башкару турында, федераль законнарда каралган очраклардан тыш, карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

17) жирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында кагнашу тәртибен билгеләү;

18) жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

19) жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәүне тикшереп тору;

20) муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне чыгару тәртибен билгеләү;

21) шул исәптән алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен карап тоту таләпләрен билгели торган Жирлек

22) Жирлекне төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, тиешле биналарның һәм корылмаларның тышкы кыяфәтенә һәм коймаларының тышкы кыяфәтенә, төзекләндерү эшләре һәм аларны үтәү ешлыгы исемлегенә; янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә милекчеләрнең катнашу тәртибен билгеләү;

23) Урам-юл челтәре элементларына исемнәр бирү (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларынан, региональ яисә муниципальара әһәмиятле автомобиль юлларынан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге юлларынан тыш), Жирлек цикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, аннулировать итү;

24) муниципаль махсулаштырылган торак фондының торак урыннарын бирү тәртибен билгеләү;

25) үз массакуләм мәгълүмат чараларын гамәлгә ашыру;

26) Жирлек Уставын һәм Жирлек Советы карарларын аңлату;

27) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү;

28) үз белдеге белән төзелгән корылманы жимерү яисә билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә карар кабул итү;

29) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән халыкның вәкиллеке органнарын алып баруга кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге Устав тарафыннан Жирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Жирлек Советы Жирлек башлыгының Жирлек Башкарма комитеты һәм жирле үзидарәнең башка ведомство органнары эшчәнлеге турында, шул исәптән Жирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

32 нче статья. Жирлек Советының эш тәртибе

1. Жирлек Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм Жирлек Советы регламенты нигезендә билгеләнә.

2. Жирлек Советы эшенен төп рәвешә аның утырышларынан гыйбарәт, аларда Жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Жирлек Советы утырышы, әгәр анда Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынан кимендә 50 проценты катнашса, тулы хокуклы була.

4. Жирлек Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш утырышлар Жирлек Башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы буенча Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынан кимендә 50 проценты чакырыла.

5. Совет утырышлары Жирлек Башлыгы тарафыннан чакырыла. Жирлек Светы депутатларына һәм чакырылган кунакларга чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә сонга калмыйча, ә чираттан тыш утырышка - аны үткәргә кадәр бер көннән дә сонга калмыйча хәбәр ителә.

6. Жирлек Советы утырышлары ачык һәм хәбәрдар уздырыла. Жирлек Советының ачык утырышларында Жирлек жирлегендә яшәүчә һәркем катнашырга хокуклы.

Уставта каралган очракларда Жирлек Советы Жирлек Советы тарафыннан чакырылган затлар гына катнаша алган ябык утырышны уздыру турында карар кабул итәргә хокуклы, шулай ук утырышта законнар нигезендә катнашырга хокукы булган затлар.

7. Жирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәру датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчерелә һәм тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Совет утырышы беркетмәсенә имза салынганнан соң, Жирлектә яшәүче теләсә кайсы кеше аның белән танышырга мөмкин.

8. Жирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Авыл жирлегә Советы депутаты тавыш бирү хокукын үзе гамәлгә ашыра. Жирлек Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүенн һәр төрән куллану очраклары әлегә Устав белән билгеләнә.

33 нче статья. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген авыл жирлегә башлыгы оештыра.

2. Жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләргә алдан карау һәм эзерләү өчен Жирлек Советы Уставы нигезендә күрсәтелгән мәсьәләләргә эзерләү өчен җаваплы депутатлар билгеләнә, Жирлек Советы эшчәнлегенн төп юнәлешләре буенча билгеләнә.

3. Жирлек Советы карамагындагы аеруча мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу, муниципаль программаларны эзерләү, Жирлек Советы карарларын эзерләү, фикер алышу өчен Жирлек Советы каршында депутатлар, Жирлек Башкарма комитеты вәкилләре, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм Жирлек халкы составындагы эшлекле, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

4. Жирлек Советы тарафыннан карала торган мәсьәләләр буенча, сайлаучыларның наказларын үтәү буенча бердәм һәм килештерелгән эшчәнлек өчен депутатлар партия, территориаль, һөнәри һәм башка принцип буенча даими йә вакытлыча депутат төркемнәренә берләшергә хокуклы.

Депутат төркемен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлегә тәртибе Жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

34 нче статья. Жирлек Советы тарафыннан контрольлек итү функцияләрен гамәлгә ашыру

1. Жирлек Советы Жирлек территориясендә әлегә Устав нигезләмәләренн үтәлешен, Жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив актлар нигезләмәләренн үтәлешен, Жирлекнең бюджеттан тыш фондлары акчаларыннан, Жирлек үсеше программаларыннан файдалануны, Жирлек башлыгының һәм Жирлек Башкарма комитетының эшчәнлеген тикшереп тора.

2. Жирле үзидарә органнары тарафыннан Жирлек органнарын һәм аларның вазыйфай затларын закон, әлегә Устав һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, депутатлар арасыннан Жирлек Советы карары белән күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

3. Муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтижәләгә, шулай ук жирлек башкарма комитетының финанс-хужалык эшчәнлегенн башка мәсьәләләргә кануннар нигезендә Жирлек Советы акчаларыннан максатчан файдалануга тикшерү (ревизия) уздырылырга мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәругә билгеләнгән тәртиптә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре жәлеп ителергә мөмкин.

4. Әгәр закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, Жирлек, предприятие, учреждение, оешма, вазыйфай затлар Жирлек Советы, аның контроль комиссиясе депутаты, Жирлек Советы депутаты мөрәжәгатә буенча Жирлек Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча соратып алына торган мәгълүмат бирергә, ә кануннарны, муниципаль хокукый актларны бозуга күрсәтелгән очракта, хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

35 нче статья. Муниципаль район Советына Жирлек вәкилен сайлау

1. Жирлек вәкиле Жирлек Советы депутатлары арасыннан Минзәлә муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгын тавыш

биргән кандидат сайланган дип санала.

3. Жирлек вәкиленен вәкаләтләре алдан каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла

4. Жирлек вәкиле Дәүләт Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере санында Башлык инициативасы буенча яисә депутатлар төркеме таләбе буенча кабул ителә торган Жирлек Советы карары буенча теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Жирлек советы вәкилен чакыртып алу турындагы карар Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан тавышларның өчтән ике өлеше белән кабул ителә.

36 нчы статья. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

Жирлек Советы вәкаләтләре 73 статьяда каралган тәртиптә һәм нигезләрдә вакытыннан алда туктатылырга мөмкин. Вәкаләтләр шулай ук туктатыла:

1) күрсәтелгән орган үз-үзен таркату турында карар кабул иткән очракта;

2) Жирлек Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кәргән очракта, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен туктатуына бәйле рәвештә;

3) Жирлек үзгәргән очракта;

4) Жирлек чикләре үзгәрү аркасында килеп чыккан сайлаучылар саны 25 проценттан артыкка арткан очракта.

5) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукий актны бастырып чыгару срогы бозылган очракта, Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

6) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукий актны бастырып чыгару срогы бозылган очракта.

37 нче статья. Жирлек Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар Жирлек башлыгы яисә Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә яртысын тәшкил иткән депутатлар төркеме инициативасы белән кабул ителә.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

1) Жирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) Жирлек бюджеты кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау чорында;

3) Жирлек башлыгын кире чакыртып алу турында тавыш бирүне уздыру чорында яки аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату нигезләре булырга тиеш, шулай ук аңа сәбәпләрне нигезләүче башка материаллар да өстәлгән мөмкин.

4. Үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен Жирлек Советы карары белән депутатлар арасынан комиссия төзелә. Жирлек Советы карары буенча Жирлек Советы яки Башлык Советы карары буенча Жирлек Советының үз-үзен таркатуы турындагы мәсьәлә ачык тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Муниципаль берәмлекләр Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карауның давамлылыгы Жирлек Советы депутатлары һәм халкы тарафыннан үз-үзен таркатуның барлык шартлары һәм нигезләмәләре турында һәрьяклап һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен таркату турындагы инициативаны чыгарган көннән соң ике ай узгач кабул ителгән мөмкин.

6. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карары Совет депутатларының билгеләнгән саныннан тавышларның өчтән икесе тарафыннан яшерен тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

7. Советның үз-үзен таркату турында тәкъдимнәре кире кагылган очракта, үз-үзен таркату турындагы яңа инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк булмаган вакытта күрсәтелгән мөмкин.

38-мче статья. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрә түбәндәге очрақларда вакытыннан алда туктатыла:
 - 1) үлем;
 - 2) үз теләге белән отставка;
 - 3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип тану;
 - 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
 - 5) аңа карата суд хөкем карарының законлы көченә керүе;
 - 6) Россия Федерациясенән читкә даими яшәү урынына чыгу;
 - 7) Россия Федерациясе гражданлығын яки чит ил дәүләте гражданлығын туктату - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил дәүләте гражданлығы (гражданлығы) булу яисә чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ Россия Федерациясе гражданы яисә Россия Федерациясе халыкара килешүе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокукы чит ил гражданы булырга хокукы, әгәр Россия Федерациясенен халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса;
 - 8) сайлаучылар фикере;
 - 9) Жирлек Советы вәкаләтләрә вакытыннан алда тукталу;
 - 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
 - 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 35 статьясындагы 5 өлеше нигезендә муниципаль районның вәкиллеке органын төзү тәртибен үзгәртү
 - 12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очрақларда.
- 1.1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрә депутат нигезле сәбәпләрсез Жирлек Советының барлык утырышларында алты ай рәттән булмаган очрақта Жирлек Советы карары белән вакытыннан алда туктатыла.
2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очрақларда Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрән туктату турындагы карар, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә әгәр бу нигез жирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килсә - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.
- Татарстан Республикасы башлығы (Рәисе) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте югары башкарма органы житәкчесе) жирлек Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очрақта, Жирлек Советына әлеге гаризаның вакытыннан алда туктатылуы өчен нигез барлыкка килгән көн булып тора.
3. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пункттында каралган очрақта, Жирлек Советы депутатының чакыруы буенча тавыш бирү нәгижәләре рәсми рәвештә басылып чыккан көннән башлап, Жирлек Советы депутатының вәкаләтләрә туктатыла.
4. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пункттында каралган очрақта, Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрә Жирлек Советы вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.
5. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган очрақта, депутатны өстәмә сайлаулар федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.
6. Депутатның вәкаләтләрә «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәрәнә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәндәге, 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясенән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны һәм (яисә) чит ил финанс инструментларына ия булуны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән вакытыннан алда туктатыла.
7. Үз вәкаләтләрән даими нигездә гамәлгә ашыручы Депутат, 25.12.2008 елгы Федераль

законның 13.1 мaddәсе нигезендә ышанычын югалту сәбәпле, эштән азат ителер (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш. "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы.

IV нче бүлек ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

39 нчы статья. Жирлек башлығы - Жирлекнең иң югары вазыйфаи заты

1. Жирлек башлығы Жирлекнең иң югары вазыйфаи заты булып тора. Жирлек башлығы Жирлек Советы депутатлары арасыннан сайлана.
3. Жирлек башлығы бер үк вакытта Жирлек Советын һәм Жирлекнең Башкарма комитетне житәкли.
4. Жирлек башлығының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Әтрәкле авыл жирлегә башлығы.
5. Вазыйфасы буенча жирлек башлығы Минзәлә муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

40 нче статья. Жирлек башлығын сайлау тәртибе

1. Авыл жирлегә башлығы яңа сайланган Советның беренче утырышында Жирлек Совет депутаты арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән Жирлек Советы вәкаләтләре вакытын сайлана. Жирлек башлығын сайлау Жирлек Советы депутаты тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән гражданныр, ижтимагый берләшмәләр, Минзәлә муниципаль район башлығы, Татарстан Республикасы башлығы (Рәис) тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.
2. Жирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларын билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, Жирлек башлығы итеп сайланган дип санала.
3. Сайлаулардан соң жирлек башлығы түбәндәге ант бирә:
"Жирлек башлығының миңа йөкләнгән югары бурычларын үтәгәндә Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын жирлек уставын үтәргә, жирлек халкының иминлеген тәмин итү, кеше һәм гражданны хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен барлык көчемне һәм белемнәремне кулланырга ант итәм."
4. Жирлек Башлығы Вәкаләтле вәкил вәкаләтләре чоры тәмамлангач, Жирлекнең яңа Башлығы билгеләнгән тәртиптә сайланганы, жирлек эшчәнлегә белән житәкчелекне гамәлгә ашыруны дәвам итә.

41 нче статья. Жирлек башлығы статусы

1. Жирлек башлығы даими нигездә эшли.
2. Жирлек Башлығы вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр федераль закон белән билгеләнә.
3. Жирлек башлығы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлегә Устав нигезендә халыкка һәм Жирлек Советына карата роль уйный һәм хисап тотал.
4. Жирлек башлығы Жирлек Советына үз эшчәнлегә нәтижеләре турында еллык хисапла тапшыра, ә Жирлек башлығы Башкарма комитетне житәкләсә, Башкарма комитет һәм аңа буйсынган башка жирле үзидарә органнары эшчәнлегә нәтижеләре турында, шул исәптән Жирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында хисапла тапшыра.
5. "Жирлек башлығы "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә туюкларны, бурычларны үтәргә тиеш. Депутат, жирле үзидарәнә сайланулы органы әгъзасы жирле үзидарәнә сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләре «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда. «дәүләт Вазыйфаларын биләүчеләрнең затларның һәм башка затларның чыгымнарынның аларның керемнәренә туры килүен тикшерер тору турында» 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда. «аерым категорияләргә затларның аерым категорияләренә сәһтлар (кертәмләр) ачуны һәм аларны (кертәмләр) ачуны акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләренә саклауны туюк турында» 2013 елның маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән әгәр «Россия Федерациясендә жирлек

үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номер: Федераль законда башкасы каралмаган булса, "чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) алардан файдалану" темасына Россия Федерациясе территориясеннән читтә яшәү гражданнырга түләүсез юридик ярдәм күрсәтү турында " 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән башкасы каралмаган булса.

42 нче статья. Жирлек башлыгының вәкаләтләре

Жирлек башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимият органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә торақ пунктны тәкъдим итә, торақ пункт исеменнән ышанычсыз эш итә; торақ пункт исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, оешмалар һәм гражданныр белән килешүләр һәм килешүләр төзи;

2) Жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек Советы утырышларыч чакыра һәм аларда рәисле итә;

3) Жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә бердәм башлангыч принципларындә житәкчелек итә һәм үз компетенциясенә керә торган вәкаләтләрнең башкарма комитеты тарафыннан үтәлүе өчен шәхси жаваплылык тотат;

4) әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукий актларга, шулай ук Жирлек Советының утырышлар беркетмәләренә кул куя һәм халыкка житкерә;

5) Жирлек Советы һәм башкарма комитеты эшендә жәмәгәтчелек фикерен ачуны һәм исәпкә алуны тәэмин итү чараларын күрә, халыкка даими рәвештә Жирлек Советы һәм Башкарма комитеты эшчәнлеге турында хәбәр итә;

6) Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан гражданнырны кабул итүне оештыра. атнага кимендә бер тапкыр гражданнырны шәхси кабул итә, гражданнырның тәкъдимнәрен. гаризаларын һәм шикаятләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

7) Жирлек акчаларына, шул исәптән Жирлек Советының эшчәнлеген тәэмин итүгә һәм аның эшчәнлеген тәэмин итүгә акчалар белән, расланган бюджетка ярашлы рәвештә, банк учреждениеләрендәгә Жирлек бюджет һәм башка счетларын ача һәм каплый;

8) закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданнырның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча Жирлек Советының хокукий актын кабул итүне оештыра;

9) Жирлек Советы каравына Жирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турындагы хисапларны тапшыра;

10) Халыкның социаль-иқтисадый үсеше стратегиясе проектын Жирлек Советы каравына тәкъдим итә;

11) Жәмәгәт Советы раславына башкарма комитет структурасы проектын кертә, хезмәткәрләр санының ин чик структурасы һәм хезмәткә түләү фонды билгеләнгән структура нигезендә Жирлек Башкарма комитетының штат расписаниесен раслый;

12) Вазыйфага билгеләнеп куя һәм муниципаль хезмәткәрләренә һәм башкарма комитетның башка хезмәткәрләрен вазыйфаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеген тикшереп тора, кызыксындыру һәм дисциплинар жаваплылык чараларын күрә;

13) жирле әһәмияттәгә мәсьәләләренә һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары тарафыннан вәкаләтләр гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

14) Жирлек Башкарма комитеты һәм жирле үзидарәненә ведомство буйсынуындагы башка органнары эшчәнлеге нәтижеләре турында, шул исәптән Жирлек Советы куйган мәсьәләләренә хәл итү турында еллык хисапларны тапшыра.

15) дәүләт һәм башка органнардагы Жирлек мәнфәгәтләрен тәэмин итү һәм яклау чараларын күрә, Жирлек исеменнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр тапшыра;

16) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль берәмлекләр башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләренә, шулай ук әлеге Устав тарафыннан кертелгән башка вәкаләтләренә, Жирлек Башлыгы компетенциясенә Жирлек Советы карарлары белән гамәлгә ашыра.

43 нче статья. Жирлек башлыгы урынбасары

1. Жирлек башлыгы тәкъдиме белән жирлек Советы тарафыннан депутатлар арасынан жирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Жирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге тавыш бирсә. Жирлек Башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Жирлек башлыгы урынбасары Жирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә вазыйфаларны үти, Жирлек башлыгының йөкләмәләрен үти, ә вакытлыча булмаганда (авыруга яисә отпускка бәйле), аның үз бурычларын үтәмәве, вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуы яисә суд карары буенча аңа карата аны сак астына алу рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чараларын күрү яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү очраklarында Жирлек Башлыгы вазыйфаларын башкара.

4. Жирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен даими нигездә башкармый.

5. Жирлек башлыгы урынбасары вәкаләтләре алдан каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла

6. Жирлек Башлыгы урынбасары Жирлек Советы карары буенча яисә жирлек башлыгы инициативасы буенча кабул ителә торган Жирлек Советы карары буенча яисә депутатлар төркеме таләбе буенча Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере күләмендә вазыйфадан шулай ук теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Жирлек башлыгы урынбасарын кире чакыртып алу турындагы карар Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән сафыннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

44 нче статья. Жирлек башлыгының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек башлыгының вәкаләтләре түбәндәге очраklarда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставка;

3) әлеге Уставның 60 статьясы нигезендә отставкага китүләр;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яисә вафат дип игълан ителү;

7) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

8) даими яцәү өчен Россия Федерациясеннән китү;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын яки чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы чит ил дәүләте гражданлыгын туктату, чит дәүләт гражданлыгы (подданствосы) яки яшәүгә рөхсәт бирү төрә яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ яисә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса. Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы чит ил гражданы булу;

10) сайлаучылар фикере;

11) сәләмәтлек торышы буенча торак пункт башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра алмауның суд тәртибендә билгеләнгән;

12) үз көчен югалткан дип танылды

13) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 13.1 статьясы нигезендә ышанычны югалтуга бәйлә рәвештә эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү).

14) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында, шулай ук муниципаль берәмлек юкка чыгарылган очракта» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла торган Жирлекне үзгәртеп кору;

15) Жирлек чикләре үзгәрү нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучылар санын 25 проценттан артыгракка арттыру.

16) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләргә үтәмәү.

2. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, Жирлек Советы тарафыннан үз составыннан сайланучы Жирлек башлыгын сайлау вәкаләтләр шул рәвешле туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

3. Шул ук вакытта Жирлек Советының вәкаләтләр чоры тәмамланганчы алты айдан кимрәк вакыт калган булса, Жирлек Советы составыннан Жирлек башлыгын сайлау яна сайланган Жирлек Советының беренче утырышында гамәлгә ашырыла.

4. Әгәр Татарстан Республикасы Башлыгының (Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житекчәсе) Жирлек башлыгының вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә яисә жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы әлегә хокукый акты яисә карарны суд тәртибендә шикаять итсә, Жирлек Советы жирлек Советы тарафыннан үз составыннан сайлана торган Жирлек башлыгын сайлау турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел суд карарының законлы көченә керүе.

5. Муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата коррупциячел хокук бозу өчен ышанычны югалту сәбәпле эштән азат итү (вазыйфадан азат итү) рәвешендә жәзалар куллану турындагы мәгълүматлар әлегә зат тиешле вазыйфаны биләгән жирле үзидарә органы тарафыннан 2008 елның 25 декабрдәгә 273 номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалту сәбәпле эштән азат ителгән затлар реестрына кертелә-ФЗ "Коррупциягә каршы тору турында".

V нче бүлек ЖИРЛЕК БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

45 нче статья. Жирлек Башкарма комитеты - жирле үзидарәнең башкарма-боеру органы

1. Жирлек Башкарма комитеты жирле үзидарәнең башкарма-боеру органы булып тора.

2. Жирлек Башкарма комитетының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Николаевка авыл жирлегә Башкарма комитеты.

3. Жирлекнең Башкарма комитеты Жирлек Советына һәм Жирлек халкына хисап бирә һәм контрольдә тота.

4. Жирлекнең Башкарма комитетына үз исеме булган мөһер, бланклар бирелгән.

5. Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары Жирлек бюджетында Россия Федерациясә бюджетлары чыгымнары классификациясә нигезендә аерым юл белән карала.

6. Юридик зат буларак Жирлек Башкарма комитетын дәүләт теркәвенә алу өчен нигез булып муниципаль казна учреждениесә формасында тиешле орган гамәлгә кую турында Жирлек Советы карары тора һәм аның турында Совет тарафыннан Жирлек Башкарма комитеты житекчәсә тәкъдиме буенча нигезләмәне раслау тора.

46 нчы статья. Жирлек Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Жирлек башлыгы тәкъдиме буенча Жирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Авыл жирлегә Башкарма комитеты структурасына керә: авыл жирлегә Башкарма комитеты житекчәсә, авыл жирлегә Башкарма комитеты житекчәсә урынбасары, белгеч, бухгалтер, техник персонал.

3. Жирлекнең Башкарма комитеты эшчәнлегендә ярдәм күрсәтү, жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итү буенча аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләргә хәл итү буенча килешенгән мәсьәләләргә хәл итү өчен, Жирлекнең Башкарма комитеты каршында жирлек башлыгы карары белән координацион, эксперт советлары һәм башка Советлар оештырылырга мөмкин. Күрсәтелгән советлар Жирлек Башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш жәмәгәтә баплангычларында алып барыла.

47 нче статья. Башкарма комитетның вәкаләтләре

1. Жирлек Башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- Жирлек бюджетының (бюджет проекты һәм урта сроклы финанс планы) проектын төзү тээмин итә;

- Жирлек Советын раслауга кирәкле документлар һәм материаллар белән жирлек совети раслауга жирлек бюджеты проектын кертә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә бюджетара трансфертларны бү методикасын һәм (яисә) биру тәртибен эшли һәм раслый;

- Жирлекнең бюджетын үтәүне һәм бюджет хисабын төзүне тээмин итә, Жирлек Совети раславына жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра;

- муниципаль бурыч белән идарә итүне тээмин итә;

- Жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын чагылдыра торган статисти күрсәткечләре жыюны оештыра һәм күрсәтелгән күрсәткечләре дүүләт хакимияте органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә тапшыра;

- стратегик планлаштыру өлкәсендә «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган вәкаләтләре үтәлешен тээмин итә.

2) Жирлек территориясендә муниципаль милеккә идарә, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- Жирлек муниципаль милеккәдәгә мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектлары төзү, сатып алу, алардан файдалану, кушу һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- Жирлек Совети карары белән билгеләнә торган очрақларда муниципаль мөлкәтнең читләштерү турында тәкъдимнәре, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәре Совет тарафыннан килештерүгә (раслауга) кертә;

- Үз белдеге белән төзелгән корылманы жимерү турында Россия Федерациясе гражданы законнары нигезендә карар, үз белдеге белән төзелгән корылманы жимерү яисә билгеләнгән таләпләргә туры китерү хакында карар кабул итү);

- Жирлекнең икътисады һәм социаль үсешендә муниципаль милеккәгә предприятиеләр оешмалар белән хезмәттәшлек турында шартнамәләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәгә предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- Жирлек Совети билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлегенә максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тээмин итә, муниципаль учреждениеләре һәм предприятиеләре үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләгән вазыйфасыннан азат итә;

- муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыру; бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тээмин итә;

- Жирлекне төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәт күрсәтүләр башкару, жирлектәгә үз матди һәм финанс чараларыннан файдаланып, башка эшләре башкаруга заказчы булып тора;

- участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына әлегә вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урыны бирә;

- алкогольле, наркотик яки башка токсик исерек затларга ярдәм күрсәтү чараларын күрә».

3) жирдән һәм башка табиғый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда мондый карау барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында биналарны, корылмаларны карауны оештыра;

- муниципаль милеккәгә жирләрдән рациональ файдалануны һәм саклауны планлаштыра һәм оештыра;

- Жирлек территориясендә законнарда билгеләнгән тәртиптә сатып алу юлы белән, жирлек территориясендә жир кишәрлекләре бирә һәм ала;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, табигатьтән файдалану турындагы законнары бозучы әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы предприятиеләрен, учреждениеләрен, оешмаларның гамәлләре турында тиешле органнарға хәбәр итә;

-Россия Федерациясенен су законнарында билгелэнгән чикләрдә су объект милекчесенен вәкаләтләрен, алардан файдалануның чикләүләре турында халыкка мәгълүмәт бирергә җиткерүне гамәлгә ашыра.

4) авыл хужалыгын һәм эшқуарлыкны үстерү өлкәсендә:

-авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм ас төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру өчен шартлар тудыра;

5) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

-Жирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, таләпләре Россия Федерация Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган Жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм гамәлгә ашыра;

-халыкны элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

-мәдәният оешмаларының ялын оештыру һәм халыкны хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

-Жирлек территориясендә физик культураны һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тәмин итә, Жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәргән оештыру

-Жирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра Халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, мона гражданның гомуми файдаланудагы объектларына һәм аларның яр буе полосаларына иреккә керүен тәмин итү дә керә;

-ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәмин итә;

- Жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

-энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программалар раслый һәм гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды тәшкил итә торган күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүен уздыруны оештыра һәм энергияне сак тоту турындагы һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру турындагы законнар, каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә.

-Жирлекнең комплекслы социаль-иқтисади үсеш планнарын һәм программаларын үтәүне оештыра, шулай ук Жирлекнең иқтисади һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы статистика күрсәткечләренә жыюны оештыра һәм күрсәтелгән дәүләт һақимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә тапшыра;»

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, муниципаль казна учреждениеләр эшчәнлеген финанс белән тәмин итә һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәмин итә, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен говарлар, эшләр, хезмәтләр сатып ала;

- каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортта ташыу эшчәнлеген бештыруда катнаша;

- Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны су белән тәмин итү, су бүлү бирү, халыкны ягулык белән тәмин итү чикләрендә оештыра;

- Жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына караган эшчәнлеген оештыра;

-халыкны элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

б) төзекләндерү өлкәсендә:

- көнкүреш калдыкларын һәм чүп-чарны жыюны һәм чыгаруны оештыра;

- Жирлек территориясен жирлек Советы раслаган жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре нигезендә төзекләндерә;

- адрес объектларына адреслар тапшыра, жирлек чикләрендә адресларны үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны дәүләт адреслар реестрында урнаштыра;

7) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү өлкәсендә:

-Жирлек территориясендә законнарның, дәүләт һақимияте органнары һәм жирле үзидарә актларының үтәлешен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

-билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән дәүләт һақимияте органнарының һәм дәүләт вазифа затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның жирле үзидарә хокукларын боза торган судта яисә арбитраж судында шикаять бирә;

-Жирлекнен торак пунктлары чикләрендә беренчел янғын куркынычсызлыгы чаралары үткәрүне тәэмин итә;

-үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәллә барлыкка килү куркынычы яисә килеп чыгу куркынычы турында вакытында хәбәр итүне һәм халыкка мәгълүмат бирүне тәэмин итә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне эзерләүне һәм уздыруны оештыру һәм матди-техник тәэмин итүне Жирлек чикләрен үзгәртү Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне гамәлгә ашыра;

- жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи затларына, жирле үзидарәнен сайланулы органнары эгъзаларына, жирлек советы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирә, мәгариф турында Россия Федерациясе законнарында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар эзерләүне оештыра;

-жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар үткәрүгә, спорт, тамаша кылу һәм башка массакуләм жәмәгать чараларын оештыруга бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

-Жирлек чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыра.

8) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләр өлкәсендә:

- Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль музейларның эчтәлеген тәэмин итә;

- багалар һәм яшьләр белән эшләр чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыру;

-Жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тәэмин итә, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

-Жирлектә яшәүчеләрнең күпләп ял итү өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерә, моңа гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына ирекле керүен тәэмин итүне дә кертеп.

9) жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен башкару өлкәсендә;

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнарына Жирлек тарафыннан тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

-дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларының исәбен алып бара һәм алардан тиешенчә файдалануны тәэмин итә;

- тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларынан аларга тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, Жирлек Советы карарлары нигезендә өстәмә файдалануны тәэмин итә;

10) башка вәкаләтләр:

-Жирлек ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен федераль закон нигезендә кирәкле эшләрне башкаруны тәэмин итә;

- Жирлек башлыгының эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка төрләр тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

-Жирлекнең архив фондларын булдыруны тәэмин итә;

- әлеге Уставның 5 статьясындагы 1 өлешендә 4-5, 8 пунктларында каралган Жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында күчәргечләр (шул исәптән дежурстволар) өчен социаль эһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежурстволарны) ирекле нигездә башкаруга гражданның жәлеп итү турында карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- милләтара һәм конфессиональара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниәтен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауға юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;

-хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыра.

-Россия Федерациясенен «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет Жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләренә гамәлгә ашыра:

- Жирлек музейларын төзи;
- Жирлектә нотариус булмаган очракта кануннарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;
- опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;
- Жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләреннән хокукларын гамәлгә ашыруга бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;
- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә миллиләтә мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга булышлык күрсәтә;
- Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;
- муниципаль янгын сагыш төзи;
- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;
- кеше хокукларын тәэмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә.
- инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләренә «Россия Федерациясендә инвалидларның социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә оешмаларга ярдәм күрсәтә;
- торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданның муниципаль торак фондыннан торак урыннары биру.
- Жирлек территориясендә яшәүче хужалардан башка хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыра.
- инвалидларның, сәламәтләге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын. жайлашу физик культурасын һәм жайлашу спортын үстерүгә ярдәм итә.

3. Жирлекнең Башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган була.

Муниципаль контроль өлкәсендәге башкарма комитетның вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә: «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен кулланып, федераль законнарда каралган мәсьәләләр буенча муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

- жирле үзидарә органнарына вәкаләтләр бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

-эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

федераль законнарда, законнарда һәм Россия Федерациясе субъектларының башка норматив хокукый актларында каралган вәкаләтләренә гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләрен жирлекнең башкарма комитеты органнарына мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә йөкләргә мөмкин.

Юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, тикшерүләр оештыру һәм уздыру белән бәйлә мөнәсәбәтләргә карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

VI НЧЕ БҮЛЕК. ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ОРГАННАРЫ

48 нче статья. Жирлек ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең референдум комиссиясе Жирлек Советы тарафыннан төзелә.
2. Ревизия комиссиясен оештыру һәм аның эшчәнлегенә тәртибе Жирлек жирлегендә билгеләнә

Федеральный закон от 06.10.2003 N 131-ФЗ
Статус: Гамәлдәге редакция (гамәлдә булган 30.05.2023)"2003 елның 06 октябрәндәге N 131-ФЗ "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында"
Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: Россия Федерациясе Бюджет кодексы, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясендә башка норматив хокукый актлары, муниципаль хокукый актлар белән гамәлдәге редакция (21.05.2023 гамәлдә). Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә ревизия комиссиясе эшчәнлеген хокукый жайга салу Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

VII НЧЕ БҮЛЕК. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

49 нчы статья. Юридик зат хокукына ия жирле үзидарә органнары

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик затның хокуклары белән Жирлек Башкарма комитетына бирелә.

50 нче статья. Жирле үзидарә органнары юридик затлар буларак

1. Жирлек исемнән мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга мөмкин Жирлек башлыгы.

2. Жирлекнең Башкарма комитеты идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль учреждение булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик зат буларак дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

51 нче статья. Эшчәнлекне финанс белән тәмин итү жирле үзидарә органнары

1. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәмин итү Жирлек бюджетының үз керемнәре исәбеннән генә гамәлгә ашырыла.

2. Дәүләт хакимияте органнары һәм (яисә) жирле үзидарә органнары тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә барлыкка килгән чыгымнарны финанслау йөкләмәләре гражданга рөхсәт ителми";

VIII НЧЕ БҮЛЕК. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫНЫҢ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ БАШКА ЗАТЛАРНЫҢ СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘРЕ

52 нче статья. Жирлек башлыгы эшчәнлеген социаль һәм башка гарантияләре, даими нигездә эшләүче

1. Даими нигездә эшләүче Жирлек башлыгына түбәндәгеләр гарантияләнә:

1) вазыйфай вәкаләтләрен үтәүне тәмин итә торган эш шартлары муниципаль хокукый актлар нигезендә;

2) жирле бюджет, Татарстан Республикасы, бюджеты акчалары исәбеннән тулысынча яисә өлешчә финанслана торган жирле үзидарә органнарының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең һәм оешмаларның вазыйфай затлары тарафыннан салымнарны һәм мәжбүри түләүләргә түләү буенча ташламаларга ия йә жирле үзидарә органнарын һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарын гамәлгә куючылар буларак, жирлек территориясендә урнашкан органнары законнар нигезендә кабул итү хокукы;

3) Жирлекнең жирле үзидарә органнары кабул иткән хокукый актларга тоткарлыксыз керү хокукы;

4) жирле эһемияттәге мәсьәләләр буенча вәкаләтләргә үтәү өчен кирәкле, жирлек территориясендә урнашкан жирле үзидарә органнарыннан, ә федераль законнарда каралган барлык милек рәвешләрендәгә оешмалардан, ижтимагый берләшмәләрдән һәм аларның вазыйфай затларынан муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә мәгълүмат һәм материаллар алу

хокукы;

5) үз вакытында һәм тулы күләмдә акчалата бүләкләү алуга хокук;

6) эш (хезмәт) вақытынын нормаль дэвамлылығын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган сәйрәм көннәрен, шулай ук ел саен түләп торган төп һәм өстәмә отпусктарны бирү белән тәмин ителә торган ял;

7) медицина хезмәте күрсәтү һәм аның гаилә әгъзаларын, шул исәптән Жирлек башлығы пенсиягә чыкканнан соң;

8) муниципаль вазыйфа заты биләгән чорда яисә аны туктатканнан соң авыру очрагында яисә хезмәткә сәләтне югалткан очракта мәжбүри дәүләт социаль иминләштерүе, әмма ул вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә яналары;

9) Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда пенсия белән тәмин итү, шулай ук жирлек башлығының гаилә әгъзаларын, вазыйфай вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә башланган үлем очрагында, федераль законнар нигезендә пенсия белән тәмин итү;

10) федераль законнарда һәм муниципаль хокукий актларда билгеләнгән очрактарда, тәртиптә һәм шартларда аның вазыйфай вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә көч кулланудан, янаулардан һәм башка хокук булмаган гамәлләрдән яклау;

11) хезмәт командировкаларына бәйле чыгымнарны каплау;

12) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда транспорт хезмәте күрсәтү, шулай ук биләгән вазыйфага муниципаль хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә карап, хезмәт максатларында шәхси транспорттан файдаланган өчен компенсация.

13) муниципаль хокукий актларда билгеләнгән вәкаләтләр туктатылуга бәйле рәвештә башка түлүүләр.

2. Жирлек башлығының шушы Уставы нигезендә хезмәт өчен түләү айлык акчалата бүләкләү рәвешендә башкарыла. Даими нигездә эшләүче Жирлек башлығына, Татарстан Республикасы норматив актларында башкасы каралмаган очракта, муниципаль хокукий актлар белән айлык акчалата бүләкләүдән тыш, өстәмә рәвештә түлүүләр билгеләнә.

3. Даими нигездә эшләүче Жирлек башлығына биләгән вазыйфасын һәм акчалата бүләкләүне саклап, еллык түләүле отпуск бирелә.

Даими нигездә эшләүче Жирлек башлығының еллык түләүле ялы төп һәм өстәмә түләүле отпусктан тора.

Даими нигездә эшләүче Жирлек башлығына ел саен 30 календарь көн дэвамлылығы белән төп түләүле отпуск бирелә.

Тиешле еллар эшләгән өчен еллык өстәмә түләүле отпускның дэвамлылығы, даими нигездә эшләүче Жирлек башлығы муниципаль вазыйфаны, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләгән һәр ел өчен календарь көн, шулай ук дәүләт вазыйфасын һәм дәүләт граждандан хезмәт вазыйфасын биләгән өчен бер календарь көн исәбеннән исәпләнә. Еллык төп түләүле отпускның һәм тиешле еллар эшләгән өчен еллык өстәмә түләүле отпускның гомуми дэвамлылығы даими нигездә эшләүче Жирлек башлығы өчен 45 календарь көннән артмаска тиеш.

Еллык түләүле отпуск өләшләр буенча бирелергә мөмкин, шулай ук вакытта отпускның бер өлеше озынлыгы 14 календарь көннән дә ким булмаска тиеш.

4. Даими нигездә эшләүче жирлек башлығының вәкаләтләре чоры гомуми хезмәт стажына, шулай ук дәүләт граждандан хезмәт стажына, муниципаль хезмәт стажына, законнар нигезендә белгечлек буенча эш стажына кертелә.

5. Даими нигездә эшләүче Жирлек башлығына үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен жиһазлар һәм элементлар чаралары белән жиһазландырылган хезмәт бинасы бирелә, шулай ук әлеге Устав нигезендә билгеләнә торган аларның эшчәнлегенә башка гарантияләре билгеләнергә мөмкин.

53 нче статья. Жирлек Советы депутаты эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре, башка вазыйфай затлар

1. даими булмаган нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы Халык жирлегә Советы депутатына, башка вазыйфай затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр билгеләнә.

2. Үзләренә вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыру өчен Жирлек Советы депутаты дэвамлылығы аена ике һәм алты эш көннән кимрәк булган чорга эш (вазыйфа) урынын саклап калу гарантияләренә.

54 нче статья. Жирлек башлыгының, Жирлек Советы депутатларының кагылгысызлык гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгының, аларны жинаять яисә административ жаваплылыкка жәлеп иткәндә, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүгә, сорау алганда, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу хокукларын гарантияләү, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан файдаланыла торган элемент чаралары язышуларына карата оператив-эзләнү чаралары үткәргәндә федераль законнар белән билгеләнә.

2. Жирлек Советы депутаты федераль закон нигезендә әйтелгән фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция, Жирлек башлыгы статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, жинаять яисә административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә Жирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибәрәягән очракларга кагылмый.

IX НЧЕ БҮЛЕК. ЖИРЛЕКНЕҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ЖАВАПЛИЛЫГЫ

55 нче статья. органнарның һәм вазыйфай затларның жаваплылыгы жирле үзидарә

Жирле үзидарәнән органнары һәм вазыйфай затлары Жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында федераль законнар нигезендә жаваплы булалар.

56 нче статья. Халык алдындагы Жирлек Советы депутатларының жаваплылыгы

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән Жирлек башлыгының, халык алдында жаваплылыгы аны сайлаган халыкның ышанычын югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Халыкның ышанычын югалткан Жирлек Советы депутаты, шул исәптән Жирлек башлыгы, Жирлек халкы тарафыннан билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

57 нче статья. Жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларның жаваплылыгы Дәүләт алдындагы авыллар

Федераль закон нигезендә Жирлек Советының һәм Жирлек башлыгының дәүләт алдындагы жаваплылыгы алар тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмаган очракта, тиешле суд карары нигезендә башлана.

Әгәр дә жирлек Советы Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституцион законнарга, федераль законнарга, Конституциягә, Татарстан Республикасы законнарына, жирлек уставына каршы килә торган норматив хокукый акт кабул иткән булса, ә жирлек Советы суд карары үз көченә кәргән көннән алып өч ай дэвамьнда яисә суд карары белән каралган башка ерок дэвамьнда үз вәкаләтләре чикләрендә суд карарын үтәү буенча чаралар күрмәгән булса, шул исәптән тиешле норматив хокукый акт, Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) әлеге карарны үтәмәү фактын билгеләгән суд карары үз көченә кәргәннән соң бер ай эчендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советына торак пункт Советын тарату турында Татарстан Республикасы законы проектын кертә.

Жирлек Советы вәкаләтләре аны тарату турында Татарстан Республикасы законы үз көченә кәргән көннән туктатыла.

**58 нче статья. Жирле үзидарэ органнарының һәм вазыйфаи затларның жаваплылыгы
Физик һәм юридик затлар алдына күчеп утырулар**

Жирле үзидарэ органнарының һәм вазыйфаи затларының жаваплылыгы физик һәм юридик затлар алдындагы жирлекләр федераль законнарда билгелэнгән тәртиптә башлана.

59 нчы статья. Дәүләт каршындагы Жирлек башлыгының жаваплылыгы

1. Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) Жирлек башлыгы вазыйфасыннан баш тарту турында хокукый акт чыгара түбәндәге очракларда:

1) эгәр мондый каршылыклар тиешле суд тарафыннан билгелэнгән булса, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарда, федераль законнарда Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, Жирле Уставына каршы килә торган норматив хокукый акты жириле үзидарәнең күрсәтелгән вазыйфаты тарафыннан суд карары үз көченә кәргән көннән алып ике ай эчендә яки суд карары бер каралган башка срок үз вәкаләтләре чикләрендә суд карарын үтәү буенча чаралар кабул ителмәгән булса;

2) жириле үзидарәнең күрсәтелгән вазыйфаи заты тарафыннан кеше һәм гражд хокукларын һәм ирекларен бозуга китерерлек норматив булмаган гамәлләр кылу, Россия Федерациясенә территорияль бөтенлеген, Россия Федерациясенә милли иминлеген һәм ан оборона мөмкинлеген, Россия Федерациясенә хокукый һәм икътисадый кинлегенә бердәмлек максатчан билгеләнеше, бюджет кредитлары булган бюджетара трансфертларны максатч файдаланмау, Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан алынган бюджетара трансфертлар, бюджет кредитлары бирү шартларын бозу, эгәр бу тиешле суд тарафыннан билгелэнгән булса, э күрсәтелгән вазыйфаи зат суд карарын башкару буенча вәкаләтләре чикләрендә кабул ителмәгән булса.

2. Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәис) Жирлек башлыгы вазыйфасыннан ваз кылу турында хокукый акт чыгара торган срок күрсәтелгән акты бастырып чыгару өчен кирәкле суд карары үз көченә кәргән көннән кимендә бер ай була алмый һәм әлегә суд карары үз көченә кәргән көннән алып алты айдан арта алмый.

3. Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәис) вазыйфасыннан баш тарту турында хокукый акт чыгарылган Жирлек башлыгы әлегә хокукый актка рәсми басылып чыккан көннән алып көн эчендә суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

Суд шикаятьне карарга һәм карар аны биргән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча кабул итәргә тиеш.

60 нчы статья. Жирлек башлыгының отставкага китүе

1. Жирлек Советы "Россия Федерациясендә жириле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә жирилек башлыгын Жирлек Советы депутатлары инициативасы буенча яисә Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) инициативасы буенча (Татарстан Республикасы дәүләт һәм шикимиятенең югары башкарма органы житекчесе) отставкага жибәергә хокуклы.

2. Жирлек башлыгын отставкага жибәрү өчен түбәндәгеләр нигез була:

1) Жирлек башлыгының "Россия Федерациясендә жириле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның статьясындагы 1 өлешенә 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтижеләргә китергән (йогын ясаган) карарлары, гамәлләре (гамәл кылмавы);

2) "Россия Федерациясендә жириле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, башка федераль законнарда, әлеге законның Уставта каралган вәкаләтләренә гамәлгә ашыру һәм (яисә) жириле үзидарэ органнары тарафыннан жириле үзидарэ органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары тарафыннан тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү буенча бурычларын өч ай дәвамында һәм аннан артык вакыт дәвамында үтәмәү;

3) Жирлек Башлыгы эшчәнлегенә Жирлек Советы тарафыннан аның Жирлек Советы алдындагы еллык хисабы нәтижеләре буенча жанәгәтләнәрлек бәя бирелмәгән, ике тапкыр бирелгән

4) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон. «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлар (кертемнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү;

5) Жирлек Башлыгы, Жирлек Башкарма комитеты, Жирлекнең башка органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары һәм аның ведомствосындагы оешмалары тарафыннан кеше һәм гражданның хокуклары һәм ирекләре тигезлегенен дәүләт гарантияләрен раса. милләт, тел, дингә һәм башка шартларга бәйлә рәвештә бозуның, раса, милли, тел яисә дини тартым билгеләре буенча хокукларны һәм дискриминацияне кертү, әгәр бу милләтара һәм динара татулыкны бозуга китерсә һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм итсә.

3. Жирлек башлыгын отставкага чыгару турында Жирлек Советы депутатлары инициативасы, Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өченчәсен алга чыгарып, Халык санын билгеләү хакындагы Жирлек Советына кертелә торган мөрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән мөрәжәгать Жирлек Советының Жирлек Башлыгын отставкага чыгару турындагы карары проекты белән бергә кертелә. Әлеге инициативаны гәкьдим итү турында Жирлек Башлыгы һәм Татарстан Республикасы башлыгы(Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте югары башкарма органы житәкчесе) Жирлек Советына әлеге мөрәжәгать кертелгән көннән соң икенче көннән дә сонга калмыйча хәбәр ителә.

4. Поселение башлыгын отставкага чыгару турында Жирлек Советы депутатлары инициативасын карау Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәис) фикерен исәпкә алып (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен югары башкарма органы житәкчесе) гамәлгә ашырыла.

5. Әгәр Жирлек Башлыгын отставкага жибәрү турындагы жирлек Советы депутатлары инициативасын караганда жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган асырым дәүләт вәкаләтләрен һәм Жирлек Башлыгының нәтижеләргә китергән карарларын, гамәлләрен (гамәлсезлеген) гамәлгә ашыруны тәэмин итүгә, кагылышлы мәсьәләләрне карау күздә тотыла икән, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясындагы 1 өлешендәге 2 һәм 3 пунктларында каралган жирлек башлыгын отставкага жибәрү турындагы карар Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен югары башкарма органы житәкчесе) ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Жирлек Башлыгын отставкага чыгару турында Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәис) инициативасы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен югары башкарма органы житәкчесе) Жирлек Советының тиешле карары проекты белән бергә Советка тапшырыла торган мөрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Жирлек башлыгының әлеге инициативасын күрсәтү турында Жирлек Советына күрсәтелгән мөрәжәгать кертелгән көннең иртәгесеннән дә сонга калмыйча хәбәр итә.

7. Жирлек башлыгын отставкага чыгару турында Татарстан Республикасы Дәүләт Советы яки Татарстан Республикасы башлыгы(Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен югары башкарма органы житәкчесе) депутатлары инициативасын карау тиешле мөрәжәгать кертелгән көннән бер ай эчендә Жирлек Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Жирлек башлыгын отставкага чыгару турында Жирлек Советы карары, әгәр аның өчен Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

9. Жирлек башлыгын отставкага чыгару турындагы карарны Жирлек Советы утырышында рәислек итүче депутат имзальй.

10. Жирлек башлыгы Жирлек Советы утырышында катнашкан очракта, анда аны отставкага чыгару турындагы мәсьәлә карала, күрсәтелгән утырыш мөна Жирлек Советы депутаты рәислегендә уза.

11. Жирлек Башлыгын отставкага чыгару турында Совет карары каралганда һәм кабул ителгәндә түбәндәгеләр тәэмин ителергә тиеш:

1) аларга тиешле утырышны үткөрү датасы һәм урыны турында алдан хәбәр итү, шулай ук жирлек Советы депутатларының яисә Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис)(Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте югары башкарма органы житәкчесе) мөрәжәгатә һәм жирлек Советының аны отставкага жиберү турындагы карары проекты белән танышу;

2) отставкага китү өчен нигез буларак күрсәтелә торган шартларга бәйле рәвештә, Совет депутатларына аңлатма бирү мөмкинлеге бирү.

12. Жирлек Башлыклары аны отставкага чыгару турында Жирлек Советы карары белән риза булмаган очракта, ул үзенең аерым фикерен язма рәвештә баян итәргә хокуклы.

13. Жирлек башлыгын отставкага чыгару турында Жирлек Советы карары кабул ителгән көннән соң биш көннән дә соңга калмыйча рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Жирлек башлыгы язма рәвештә аны отставкага чыгару мәсьәләсе буенча үзенең аерым фикере белдергән очракта, ул Жирлек Советы карары белән бер үк вакытта бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

14. Әгәр жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) яки Жирлек Советы депутатларының инициативасы Жирлек Советы тарафыннан кире кагылган булса, жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы мәсьәлә жирлек совети утырышы уздырылганнан соң ике айдан да иртәрәк түгел, әлеге мәсьәлә каралган Жирлек Совети утырышы уздырылганнан соң кабат каралырга мөмкин.

15. Жирлек совети аны отставкага чыгару турында карар кабул иткән Жирлек башлыгы күрсәтелгән карарга шикәят бирү турындагы гариза белән мондый карар рәсми басылып чыккан көннән соң 10 көн эчендә судка мөрәжәгатә итәргә хокуклы.

Суд гаризаны карарга һәм карарны гариза биргән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча кабул итәргә тиеш.

61 нче статья. Ышаныч югалуга бәйле рәвештә, муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль вазыйфа биләүче зат, ышаныч югалуга бәйле рәвештә, эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш:

1) мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча зат тарафыннан чаралар күрү, аны яклавы ул булган;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хақында белешмәләрне тапшырмау яки белә торып дәрәс булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкуралык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, коммерциягә нигезләнмәгән, дәүләтнеке булмаган чит ил оешмаларының идарә органнары, попечительлек һәм күзәтчелек советлары, башка органнары һәм аларның Россия Федерациясе территориясендә эш итүче структур бүлекчәләре составына керергә».

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтна китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, муниципаль вазыйфаны биләүче зат муниципаль вазыйфаны үтәмәгән очракта, яклар конфликтын булдырмау һәм (яисә) жайга салу буенча чаралар.

X НЧЕ БҮЛЕК. ЖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

62 нче статья. Жирлек муниципаль хокукый актлары системасы

1. Жирлек муниципаль хокукый актлары системасына түбэндәгеләр керә:
1) Жирлек Уставы, жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;
2) Жирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;
3) әлеге Уставта каралган Жирлек башлыгының, Жирлек Башкарма комитетының һәм эшқарарлар үзидарәнең башка органнарының һәм вазыйфай затларының хокукый актлары.

2. Жирлекләр Уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвештә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында иң югары юридик күчтә актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм жирлекнең бөтен территориялә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар жирлекнең бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданның, оешмалар житәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары федераль законнар нигезендә жаваплы булалар һәм

5. Жирлекләрнен муниципаль хокукый актлары каршылык күрсәтергә тиеш түгел.

Конституция Республика Татарстан 06.11.1992

Статус: Татарстан Республикасы Конституциясенә гамәлдә булмаган редакциясе, Татарстан Республикасы законнарына, башка норматив хокукый актларына.

6. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы тие муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә вазыйфай затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфай затларның - жирле үзидарә органнары яисә жи үзидарәнең вазыйфай затларының вәкаләтләре исемлегә үзгәргән очракта, муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул (бастырып чыгару) яисә туктатып тору вакытына, шулай ук суд тарафыннан туктатылы мөмкин; ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга сала тор өлешендә - тиешенчә Россия Федерациясә дүләт хакимиятенә вәкаләтле органы йә Татарстан Республикасы дүләт хакимиятенә вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тиеш.

6.1. Эшқарарлык һәм инвестиция эшчәнлегенә гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышы муниципаль норматив хокукый актлар, эшқарарлык һәм инвестиция эшчәнлегенә гамәлгә ашыру нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләренә ачыклау максатларында, тиешле Жирлекнең жи үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә экспертиза узарга мөмкин;

6.2. Муниципаль норматив хокукый актларда эшқарарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек гамәлгә ашыруга һәм аларның үтәләшен бәяләүгә бәйлә булган мәжбүри таләпләрне куллану билгеләү һәм бәяләү тәртибе муниципаль контроль кысаларында административ жаваплылык тарту, лицензияләр һәм башка рөхсәтләр, аккредитацияләр бирү, бәяләүнең һәм экспертизаның башка рәвешләре (алга таба - мәжбүри таләпләр) муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән мәжбүри таләпләрне билгеләү һәм бәяләү принципларын исәпкә алып билгеләнә.

7. Муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасының яңа законы үз көченә кергәнчә гамәлгә яраксыз дип табылган муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасы законы карары буенча суд карары закон көченә кергәнчә кабул ителгән күрсәтелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актларын суд тәртибендә гамәлгә яраксыз дип тану яисә әлеге муниципаль хокукый актларны юкка чыгару өчен нигез бул алмый.

63 нче статья. Гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә гражданның тарафыннан турыдан-туры жирлек референдумда белдерелгән халыкның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән хал ителә.

2. Әгәр халыкның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару) таләп ителсә,

Жирлек Советы яисә Күрсәтелгән актыны кабул итү (бастырып чыгару) компетенциясенә керә торган Жирлек Башлыгы референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актыны эзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

3. Халыкны турыдан-туры ихтыяр итү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актыны бастырып чыгару срогын бозу Жирлек Советының чакыртып алу яисә вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату өчен нигез була.

64 нче статья. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

1) Жирлек Советы - Жирлек Советы карарлары;
2) Жирлек башлыгы - Жирлек башлыгының карарлары һәм күрсәтмәләре, Жирлек Башкарма комитетының карарлары һәм күрсәтмәләре.

2. Жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затлары Жирлекләр үзләренә статусын билгеләүче элеге Уставада, башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

65 нче статья. Муниципаль хокукый актларны эзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары Жирлек Башлыгы, Жирлек Советы депутатлары, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре, прокурор, аны алып бару мәсьәләләре буенча жирлекнең Ревизион комиссиясе тарафыннан кертеләргә мөмкин.

2. Прокурор, үз вәкаләтләрән гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген билгеләгәндә, жирле үзидарә органнарына үзгәрешләр турында, өстәмәләр турында, муниципаль норматив хокукый актларны юкка чыгару яисә кабул итү турында тәкъдимнәр кертәргә хокукы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга теркәлә торган документларның исемлегенә һәм формасы тиешенчә Жирлек Советы Регламенты һәм Жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Эшқуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен яңа таләпләр билгели торган яисә муниципаль норматив хокукый актларда элек каралган мәжбүри таләпләрне үзгәртә торган муниципаль норматив хокукый актлар проектлары, инвестиция эшчәнлегенә субъектлары өчен бурычлар, тиешле муниципаль берәмлекләренә жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнгән тәртиптә жайга салу йогынтысы бәяләнәргә мөмкин, моңа түбәндәгеләр керми:

1) Жирлек Советының жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләүче, үзгәртүче, туктатып торучы, юкка чыгаручы норматив хокукый актлары проектлары;

2) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган Жирлек Советының норматив хокукый актлары проектлары.

3) гадәттән тыш хәлләр режимы гамәлдә булган чорда табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне бегерү максатларында эшләнгән норматив хокукый актлар проектлары.

Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының жайга салу йогынтысын бәяләү эшқуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен артык бурычлар, тыюлар һәм чикләүләр кертә торган яисә аларны кертүгә этәрә торган нигезләмәләренә, шулай ук эшқуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектларының һәм жирле бюджетларның нигезләнмәгән чыгымнарын барлыкка китерүче нигезләмәләренә ачыклау максатларында уздырыла.

66 нчы статья. Жирлек Советының хокукый актлары

1. Үз компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Жирлек Уставы тарафыннан кертелгән мәсьәләләр буенча Жирлек Советы Жирлек территориясендә башкару өчен мәжбүри булган кагыйдәләренә билгели торган карарлар, Жирлек башлыгын

отставкага чыгару турында карар, шулай ук Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм аның компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Жирлек Уставы белән кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Жирлек территориясендә үтәү өчен мәжбүри булган кагыйдәләрне билгели торган Жирлек Советы карарлары, әлеге Федераль закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

Жирлек Советы кабул иткән карарлар Жирлек Башлыгына кул кую һәм халыкка житкерү өчен 10 көн дәвамында жибәрелә.

3. Жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм бетерүне, Жирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан Жирлек Советы карарлары Жирлек Башлыгы инициативасы белән яисә аның бәяләмәсе булганда гына Жирлек Советы карарына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә аларга Жирлек Советы Уставында билгеләнгән тәртиптә утыз көн эчендә Жирлек Советына тапшырыла.

4. Жирлек Советы карарларына Жирлек Башлыгы тарафыннан алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә имза салына һәм әлеге Устав билгеләгән тәртиптә халыкка житкерелә.

67 нче статья. Жирлек Башлыгының хокукый актлары

Жирлек Башлыгы законнарда, әлеге Уставта, Жирлек Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм боерыклар, шулай ук жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләре һәм жирлекнен жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча Жирлек Башкарма комитеты карарлары чыгара, шулай ук Жирлек Башкарма комитетының жирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча боерыклары.

Жирлек Башлыгы "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара,

68 нче статья. Басып чыгару (халыкка житкерү) һәм керү тәртибе муниципаль хокукый актлар аркасында

1. Жирлек Советы карарлары, әгәр карар үзе башканы билгеләмәсә, Жирлек Башлыгы тарафыннан имзаланганнан соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Салымнар һәм жыемнар турында Жирлек Советының хокукый актлары үз көченә керә

Жирлек Советының әлеге Уставны кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турындагы карарлары Федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек Башлыгының, жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре тарафыннан башкасы билгеләнмәгән булса, аларны имзалаган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль норматив хокукый актлар, кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы, нигез салучы булып торган оешмаларның хокукый статусын билгеләүче, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләр рәсми рәвештә басылып чыкканнан соң (халыкка игълан ителгәннән соң) үз көченә керә.

Жирле үзидарә органнары арасында төзелгән муниципаль хокукый актны яисә килешүне рәсми бастырып чыгару аның тулы текстын тиешле Жирлектә таратыла торган вакытлы матбугат басмасында беренче бастырып чыгару булып санала.

Муниципаль хокукый актларны һәм килешүләрне рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары шулай ук челтәр басмасын кулланырга хокуклы. Рәсми челтәр басмасында тулы текст басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, матбугат басмасында аның күләмле график һәм таблица рәвешендәге кушымталары китерелмәскә мөмкин.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, аңа имза салу датасы (Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны Жирлек Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актны имзалаган вазыйфаи зат исеме булырга тиеш.

5. Жирлекнең бюджет турындагы карары, аның үтәлеше турындагы хисап, жирле салымнар

һәм жыемнар билгеләү турындагы карар, Жирлек Советы Регламенты, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар, аларны имзалаган көмнән алып жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш, моңа федераль закон белән таратылуы чикләнгән белешмәләр булган муниципаль хокукый актлар яисә аларның аерым нигезләмәләре керми.

6. Муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турында, Жирлек Советы депутатын үзгәртү, үзгәртеп кору, Жирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча шулай ук норматив булмаган хокукый актлар һәм законнар нигезендә башка актлар һичшиксез рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлегә Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) мәжбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) муниципаль хокукый актың реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) юлы белән гамәлгә ашырыла:

- Жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакуләм мәгълүмат чараларында йә Жирлек территориясендә таратыла торган башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлегә бастырып чыгаруның рәсми булуы хақында тамга булырга тиеш;

- Жирлекнең халыкка хокукый акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә тарату (тарату);

- хокукый акт текстын авыл жирлеге территориясендә махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны Жирлек Советы тарафыннан раслана һәм Жирлек гражданны муниципаль хокукый акт тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

- "Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматларының рәсми порталында" урнаштыру (бастырып чыгару) (PRAVO.TATARSTAN.RU).

10. Муниципаль хокукый акты бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) массакуләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы яки тиешле акты халыкка житкерү датасы турында белешмәләр күрсәтелергә тиеш, алар акты жибәрә башлау (тарату) датасына яки аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килергә тиеш.

11. Жирле үзидарә органнарының, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкына кертү өчен Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына жирлек Башлыгы тарафыннан жибәрелә.

Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданныр жыенында) кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән. Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

69 нчы статья. Муниципаль хокукый актларны бетерү һәм аларның гамәлдә булуын туктатып тору

1. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый акты кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта йә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфай затларының - жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затларының вәкаләтләре исемлеге үзгәргән очракта, муниципаль хокукый акты гамәлдән чыгару яисә туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый акты кабул итү (бастырып чыгару) кертелгән, шулай ук суд тарафыннан; ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны жайга сала торган өлешендә - Россия Федерациясе дәүләт хахимиятенен вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хахимиятенен вәкаләтле органы) тарафыннан (Татарстан Республикасы дәүләт хахимияте органы) үзгәртелергә мөмкин.

Норматив характердагы булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфай заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилен эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиле тарафыннан бирелгән тиешле күрсәтмә алынган очракта кичекмәстән туктатылып тора. Бирелгән күрсәтмәнең үтәләше турында жирле үзидарәнең башкарма-күрсәтмә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә жирле үзидарәнең вәкиллеке органнарына алар карар кабул иткән көннән алып өч көннән дә сонга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

2. Муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасының яңа законы үз көченә кергәнче гамәлгә яраксыз дип табылган муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасы законы карары буенча суд карары закон көченә кергәнче кабул ителгән күрсәтелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актларын суд тәртибендә гамәлгә яраксыз дип тану яисә әлеге муниципаль хокукый актларны юкка чыгару өчен нигез булалмый.

70 нче статья. Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре эчтәлегә

1. Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре Жирлек Советы тарафыннан раслана.
2. Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре түбәндәге мәсьәләләргә жайга сала ала:
 - 1) гомуми, файдаланудагы территорияләргә тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;
 - 2) фасадларның тышкы төрә һәм биналарның, корылмаларның киртәләү конструкцияләре;
 - 3) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, тоту һәм торгызу, шул исәптән жиешләрен башкарганнан соң;
 - 4) Жирлек территориясен яктыртуны оештыру, биналарны, корылмаларны архитектур яктыртуны да кертеп;
 - 5) торақ пунктлар чикләрендә урнашкан газларны, чәчәклекләргә һәм үләнчел үсемлеклә биләгән башка территорияләргә төзү, тоту, торгызу һәм саклау тәртибен кертеп, жирлек территориясен яшелләндерүгә оештыру;
 - 6) Жирлек территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәргә һәм йорт номерлары, вывескалар белән күрсәткечләргә урнаштыру;
 - 7) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, хайваннарны, парковкаларны (парковка урыннарын кече архитектура рәвешләрен урнаштыру һәм тоту);
 - 8) жаяулар өчен коммуникацияләргә, шул исәптән тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар оештыру;
 - 9) күрсәтелгән территориядә инвалидларның һәм халыкның башка аз мобиль төркемнәргә тоткарлыксыз хәрәкәт итүгә тәмин итү максатларында жирлек территория төзелешен;
 - 10) Жирлек территориясен жыештыру; шул исәптән кышкы чорда;
 - 11) яңгыр сулары агып төшүгә оештыру;
 - 12) жир эшләрен уздыру тәртибе;
 - 13) якындагы территорияләргә эчтәлегендә биналар, төзелешләр, корылмалар, корылмалар жир кишәрлекләргә (мондый йортлар чикләрендә төзелмәгән яисә төзелмәгән күпфатир йортлардагы урыннарның милекчеләреннән һәм (яисә) башка законлы хужаларыннан ты катнашу, шул исәптән финанс, милекчеләргә һәм (яисә) башка законлы хужалары;
 - 14) Татарстан Республикасы законнда билгеләнгән тәртип нигезендә якындагы территорияләргә чикләрен билгеләү;
 - 15) Жирлек территориясен бәйрәмчә бизау;
 - 16) Жирлек территориясен төзекләндерү чараларын гамәлгә ашыруда гражданның й оешмаларының катнашу тәртибе;
3. Татарстан Республикасы Законы белән, аерым муниципаль берәмлекләргә табигә климат, географик, социаль-иқтисади һәм башка үзгәлекләреннән чыгып, Жир территориясен төзекләндерү кагыйдәләргә белән жайга салына торган башка мәсьәләләр каралы мөмкин.

XI НЧЕ БҮЛЕК. ЖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТЕ

71 нче статья. Жирлекнен муниципаль хезмәте

Муниципаль хезмәт - хезмәт шартнамәсе (контракты) төзү юлы белән биләнә торган муниципаль хезмәт вазыйфаларында даими нигездә гамәлгә ашырыла торган гражданның һөнәри эшчәнлеге.

Жирлектә муниципаль хезмәтне гамәлгә ашыру мәсьәләләре федераль закон, Татарстан Республикасы законы, Жирлек Советы һәм жирле үзидарә органнарының башка норматив хокукый актлары белән расланган Жирлек муниципаль хезмәте турындагы Нигезләмә белән жайга салына.

XII НЧЕ БҮЛЕК. ЖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

72 нче статья. ЖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

Жирлекнең икътисади нигезен муниципаль милектәге милек, жирлек бюджеты акчалары, шулай ук жирлекнең милек хокуклары тәшкил итә.

73 нче статья. Жирлек муниципаль мөлкәте

Жирлек милкендә булырга мөмкин:

1) билгеләнгән карарны хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт

2) жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрактарда, шулай ук жирле үзидарә органнарының аларга 3 өлештә каралган тәртиптә тапшырылган аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт

3) Жирлек Советының норматив хокукый актлары нигезендә жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазыйфай затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) жирле үзидарә органнарына федераль законнар белән хәл итү хокукы бирелгән һәм жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итү өчен кирәкле мөлкәт.

Жирлектә әлеге статьяның таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән мөлкәтне үзгәртүгә (мөлкәтнең максатчан билгеләнешен үзгәртүгә) яисә читләштерүгә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

2. Жирлек милкендә түбәндәгеләргә билгеләнгән мөлкәт булырга мөмкин:

1) жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрактарда, шулай ук жирле үзидарә органнарының аларга каралган тәртиптә тапшырылган аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт

2) жирлекнең, муниципаль хезмәткәрләренең, муниципаль предприятиеләренең, һәм учреждениеләренең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары эшчәнлеген тәмин итү өчен жирлек Советының норматив хокукый актлары нигезендә.

3) жирле үзидарә органнарына федераль законнар белән бирелгән һәм жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итү өчен.

2.1. Жирлек милкендә Жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләргә гамәлгә ашыру өчен кирәкле башка мөлкәт булырга мөмкин.

3. Жирле үзидарә органнары Россия Федерациясә Хөкүмәте вәкаләт биргән башкарма хакимиятнең федераль органы билгеләгән тәртиптә муниципаль мөлкәт реестрларын алып баралар.

4. Жирлектә мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, әлеге статьяның 1 - 2.1 өлешләренә таләпләренә туры килми торган очракта, күрсәтелгән мөлкәт милекне яңадан үзгәртүгә (максатчан билгеләнешендәге үзгәртүгә) йә читләштерүгә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

74 нче статья. Жирлек муниципаль мөлкәтен биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

1. Әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүлешүне исәпкә алып, жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәткә ия булалар, алардан файдаланалар һәм алар муниципаль мөлкәт белән эш итәләр.

2. Жирлекнен жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына), һәм башка муниципаль берәмлекләренен жирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә башка килешүләр кылырга хокуклы.

75 нче статья. Жирлек муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль милекне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль мөлкәтән файдаланудан һәм хосусыйлаштырудан керемнәр Жирлек бюджетына керә.

76 нчы статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Жирлекләр муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, хужалык жәмгыятьләре төзүдә, шул исәптән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара оешмалар төзүдә катнаша ала. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле жирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Жирлек гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгели, аларның уставларын раслыйлар, әлеге предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләрен вазыйфасына билгеләп куялар һәм вазыйфаларыннан азат итәләр, аларның эшчәнлегенә турында Жирлек Уставында каралган тәртиптә хисаплар тыңлыйлар.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек исемнән муниципаль казна учреждениеләренен йөкләмәләре буенча субсидияле жавап бирәләр һәм аларны федераль закон нигезендә билгеләнгән тәртиптә үтәүне тәэмин итәләр.

77 нче статья. Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләргә, учреждениеләргә һәм оешмаларга карата мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, федераль законда, Татарстан Республикасы законында башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XIII нче бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

78 нче статья. Жирле бюджетлар

1. Жирлекнең үз бюджеты (жирле бюджет) бар.

2. Жирлек бюджетының состав өлеше буларак муниципаль берәмлекләр булмаган аерым-аерым пунктларның, башка территорияләренен керемнәре һәм чыгымнары сметалары каралырга мөмкин. Күрсәтелгән катнашмаларны төзү, раслау һәм үтәү тәртибе, жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнәп куелган таләпләренә үтәп, мөстәкыйль билгеләнә.

3. Жирле бюджет проекты төзү һәм карау, жирле бюджетны раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, жирле бюджетның үтәлеше турында хисапны төзү һәм раслау, билгеләнгән таләпләренә үтәп, жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла.

4. Жирле бюджет проекты, жирле бюджетны раслау турындагы карар, аның үтәлеше

турындагы еллык хисап, жирле бюджетны үтәү барышы һәм жирлѐ үзидарѐ органнарынын муниципаль хезмѣткѣрлѣре саны турында квартал саен белешмѣлѣр, аларны акчалата тотуга факттагы чыгымнарны күрсѣтеп, рѣсми басылып чыгарга тиеш.

5. Жирле үзидарѐ органнары Жирлеклѣрдѣ яшѣүчелѣргѣ аларны басырып чыгару мѣмкин булмаган очракта күрсѣтелгѣн документлар һәм белешмѣлѣр белѣн танышу мѣмкинлеген тѣэммин итѣ.

79 нчы статья. Жирлектѣ бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын тѣзү, раслау, үтѣү һәм аның үтѣлешен тикшереп тору жирлекнең жирле үзидарѐ органнары тарафыннан мѣстѣкыйль гамѣлгѣ ашырыла. Жирлек жирлегенѣн бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтѣү тѣртибе билгелѣнѣ

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белѣн гамѣлдѣгѣ редакция (21.05.2023 гамѣлдѣ).

2. Жирлекнең бюджетын раслау турында Жирлек Советы карары, аның үтѣлеше турында еллык хисап, жирле үзидарѐ органнары муниципаль хезмѣткѣрлѣренѣн, муниципаль учреждениелѣр хезмѣткѣрлѣренѣн бюджет үтѣлеше барышы турында квартал саен белешмѣлѣр, аларны акчалата тотуга факттагы чыгымнарны күрсѣтеп, рѣсми басылып чыгарга тиеш.

3. Жирлек бюджеты проекты ѳч елга тѣзелѣ һәм раслана (чираттагы финанс елы һәм план чоры).

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты проекты Жирлекнең чыгым йѳклѣмѣлѣрен финанс белѣн тѣэммин итү максатларында социаль-икѣтисады й үсеш фаразы нигезендѣ тѣзелѣ.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты проекты Жирлекнең Башкарма комитеты билгелѣгѣн тѣртиптѣ һәм срокларда тѣзелѣ

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: гамѣлдѣ булган редакция (21.05.2023 гамѣлдѣ)"Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм ѳлеге Устав.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын тѣзү тѣбѣндѣгелѣргѣ нигезлѣнѣ:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Жыенына юлламасының Россия Федерациясендѣ бюджет сѣясѣтен (бюджет сѣясѣтенѣ талѣплѣр) билгели торган нигезлѣмѣлѣренѣ;

Жирлек салым сѣясѣтенѣн тѣп юнѣлешлѣре һәм бюджет сѣясѣтенѣн тѣп юнѣлешлѣре;

тѣп юнѣлешлѣр

жирлекнең социаль-икѣтисады үсеш фаразына;

озак вакытлы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразына үзгѣрешлѣр кертү проекты);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсѣтелгѣн программалар проектларында) Жирлеклѣр.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты турындагы карарда бюджет керемнѣренѣн гомуми күлѣме, чыгымнарның гомуми күлѣме, бюджет кытлыгы, шулай ук билгелѣнгѣн башка күрсѣткѣчлѣр керѣ торган бюджетның тѣп характеристикалары булырга тиеш.

8. Жирлек бюджеты турындагы карар белѣн тѣбѣндѣгелѣр раслана:

- Жирлек бюджеты керемнѣренѣн баш администраторлары исемлегѣ;

- Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлегѣ;

бюджет ассигнованиелѣрен чыгымнар тѣрлѣренѣн бүлеклѣре, бүлекчѣлѣре, максатчан статьялары, тѣркѣмнѣре (тѣркѣмнѣре һәм тѣркѣмнѣре) йѣ чыгымнар тѣрлѣре классификациясенѣн чираттагы финанс елына һәм план чорына, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенѣн бүлеклѣре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчѣнлекнең программага карамаган юнѣлешлѣре) тѣркѣмнѣре (тѣркѣмнѣре һәм (яисѣ) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчѣнлекнең программага карамаган юнѣлешлѣре) буенча, бюджетлар чыгымнары классификациясенѣн чираттагы финанс елына һәм план чорына тѣрлѣре тѣркѣмнѣре (тѣркѣмнѣре һәм тѣркѣмнѣре) буенча, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенѣн

бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бүлү;

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы; бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарның ведомство структурасында бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бүлү;

- ачык норматив йөкләмәләренә үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

- чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- план чорының беренче елына жирлек бюджеты чыгымнарының шартлы расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) план чорының икенче елына жирлек' бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 5 проценты күләмендә (Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), жирлек бюджеты чыгымнарының кимендә 5 проценты күләмендә (Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), (максатчан билгеләнеше булган);

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы;

- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел килүче елның I гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтеләп;

- Жирлекләр бюджетының тиешенчә билгеләнгән башка күрсәткечләре

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: гәмәлдәге редакция (21.05.2023 гәмәлдә)"Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Жирлек Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм бюджет проектының икенче ел план чорының параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты турында карар проекты расланган план чоры бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның планлаштырылган чорының икенче елы күрсәткечләрен раслай.

Күрсәтелгән бюджетның план чоры параметрларын төгәлләштерү Жирлек жирлегендә түбәндәгеләренә күздә тотал:

чираттагы финанс елына һәм план чорына күчәргечнең бюджеты турында карар проектының карау предметы булган күрсәткечләренә төгәлләштерүне раслау;

- бюджет чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау Жирлек яки аңа бюджет чыгымнарының өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына тәкъдим ителә:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының һәм салым сәясәтенен төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорыннан соң Жирлекләреннән социаль-икътисады үсешенә якинча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елына Жирлекнең социаль-икътисады үсешенә көтелә торган нәтижәләре;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисады үсеш фаразын;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты);

- Жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлүнең методикалары (методикалар проектлары) һәм хисаплары;

- чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы ахырына муниципаль бурычның югарыгы чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

- Жирлек Советы, ревизия комиссиясә тарафыннан тәкъдим ителгән күрсәтелгән

органның башкарма комитеты белән күрсәтелгән бюджет сметаларына карата каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган бюджет сметалары проектларын;

- билгеләнгән башка документлар һәм материаллар

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: гамәлдә булган редакция (21.05.2023 гамәлдә)"Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм элге Устав.

Бюджет турында карар проектына бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программада каралмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар кабул ителгән очракта, муниципаль программалар паспорты бирелә.

Бюджет турында карар проектын да бюджет чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта бюджет турындагы карар проектына кушымталар составына кертелә.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла

Кодекс РФ 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлдәге редакция (21.05.2023 гамәлдә).

12. Жирлекнең Башкарма комитеты утырыш Советы каравына чираттагы финанс елына һәм план чорына Халыкның бюджеты турында карар проектын алымдагы елның 15 ноябрәнен да соңга калмыйча керте.

13. Жирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән Жирлек бюджеты турындагы карар проектын карау һәм раслау тәртибе бюджет турындагы карарның чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан үз көчәне керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән күрсәткечләренә һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

14. Жирлек бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көчәне керә һәм, әгәр башкасы каралмаган булса, финанс елның 31 декабрәне кадәр гамәлдә була

Жирлек бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннен да соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

15. Жирле үзидарә органнары Жирлекләренә бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, муниципаль бурыч дефициты, күләме һәм структурасы, Жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча Татарстан Республикасы законнарының һәм федераль законнарның үтәлешен тәмин итә.

16. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенә бюджет законнары, салымнар һәм жымнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

17. Жирлек бюджеты чыгымнары Жирлек бюджетында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла

18. Дәүләт 'хакимиятенә федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга билгеләнү, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, рәхсәт ителми.

19. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре гамәлгә ашырыла

80 нче статья. Муниципальара характердагы жирле эһмияттәге мәсьәләләренә хәл итүгә чыгымнар

1. Район составына керүче кешеләр район бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыруга түбәндәге максатларда муниципальара характердагы жирле эһмияттәге мәсьәләләренә хәл итүгә субсидияләр күчерәләр:

- гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, күперләренә һәм башка транспорт инженерлык корымаларын район чикләрендәге торак пунктлар чикләренән читтә торак пунктлар, гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, федераль һәм республика эһмиятендәге башка транспорт инженерлык корымаларын карап тоту һәм төзү;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм район чикләрендә жирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

- Район территориясендә йөкләлек чорында, бала гапканнан соң һәм бала тапканда хагын-

кызларга медицина ярдәме күрсәтү (санитар-авиация ярдәменнән тыш), амбулатор-поликлини һәм хастаханә учреждениеләрендә беренчел медицина-санитария ярдәме күрсәтү;

- опека һәм попечительлек;

көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру.

2. Күрсәтелгән бюджетара субсидияләреннән күләме Район Советы карары һәм барлык тиеш. жирлекләр өчен бердәй район буенча жирле бюджетлар турында Жирлекләр Советлары карарлар белән бер кешегә йә муниципаль хезмәт күрсәтүләргә кулланучыга исәпләгәндә норматив раслан

3. Жирлекнең жирле үзидарә органы Район бюджеты турында Район Советы карары бюджетара субсидияләргә район бюджетына күчәрү өлешендә үтәмәгән очракта, бюджетара субсидияләргә суммасы федераль салымнар һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында, жирле бюджетка күчәреләргә тиешле салымнардан район Финанс-бюджет палатасы билгеләгән тәртиптә. Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләргә үтәп, алына.

81 нче статья. Жирлекләргә бюджет тәмин ителешен тигезләү

Жирлек бюджет тәмин ителешен тигезләү таләпләргә нигезендә гәмәлгә ашырыла

82 нче статья. Жирле үзидарә органнары тарафыннан дүүләт вәкаләтләргә гәмәлгә ашыруга жирле бюджетка субвенцияләргә бирү

1. Жирле үзидарә органнарына гәмәлгә ашыру өчен тапшырылган Россия Федерациясе дүүләт вәкаләтләргә үтәгәндә барлыкка килә торган халыкка чыгым йөкләмәләргә финанс белән тәмин итү жирле бюджетка субвенцияләргә бирү юлы белән федераль бюджет акчалары исәбеннән Татарстан Республикасы бюджетыннан гәмәлгә ашырыла.

2. Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына гәмәлгә ашыру өчен тапшырылган Татарстан Республикасы дүүләт вәкаләтләргә үтәгәндә барлыкка килә торган муниципаль берәмлекләргә чыгым йөкләмәләргә финанс белән тәмин итү жирле бюджетка субвенцияләргә бирү юлы белән Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән гәмәлгә ашырыла

83 нче статья. Жирле бюджетларга Татарстан Республикасы бюджетыннан бирелә торган субсидияләргә, дотацияләргә һәм башка бюджетара трансфертлар

1. Жирле үзидарә органнарының жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә буенча вәкаләтләргә үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләргә уртак финанслау максатларында Татарстан Республикасы бюджетыннан жирле бюджетларга субсидияләргә бирелә

2. Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә

84 нче статья. Жирле бюджетлардан бирелә торган субсидияләргә, субвенцияләргә һәм башка бюджетара трансфертлар

1. Татарстан Республикасы Законы белән жирлек бюджетыннан таләпләргә туры китереп субсидияләргә бирү каралган булырга мөмкин

2. Жирлек муниципальара характердагы жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итүгә бюджетара субсидияләргә муниципаль район бюджетына күчәрә

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: Россия Федерациясе Бюджет кодексының гәмәлдәгә редакциясе (21.05.2023 гәмәлдә).

3. Жирлек бюджетына муниципаль район бюджетыннан таләпләргә нигезендә башка бюджетара трансфертлар биреләргә мөмкин

4. Муниципаль район бюджетына жирлек бюджетыннан таләпләргә туры китереп башка бюджетара трансфертлар биреләргә мөмкин

5. Башка муниципаль берәмлекләргә бюджетларынан Жирлекләргә бюджетына субсидияләргә субсидияләргә субсидияләргә биреләргә мөмкин

85 нче статья. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу контракт системасы турында Россия Федерациясе законнары нигезендә дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

86 нчы статья. Гражданнарның үзара салым акчалары

1. Гражданнарның үзара салым акчалары дигәндә гражданнарның жирле әһәмиятгәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен гамәлгә ашырыла торган бер тапкыр түләүләре аңлашыла. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләүләр күләме исемлек составына керүче Жирлек (яисә аның территориясенен бер өлеше) халкы өчен бертигез күләмдә билгеләнә, моңа саны Жирлек (яки аның территориясенен бер өлеше) халкының гомуми санының 30 процентыннан артмаска мөмкин булган һәм түләүләр күләме кирәктергә мөмкин булган аерым категорияләрдән тыш.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданнарның бер мәртәбә бирелә торган түләүләрен кертү һәм алардан файдалану мәсьәләләре жирле референдумда хәл ителә, ә 4.1 һәм 4.3 пунктларында каралган очракларда.

87 нче статья. Инициативалы проектларны тормышка ашыруны финанс һәм башка яктан тээмин итү

1. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тээмин итү чыганагы

2. Инициатив түләүләр дигәндә гражданнарның, индивидуаль эшкүарларның һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә барлыкка килгән, ирекле нигездә түләнгән торган һәм исәпкә алына торган юридик затларның акчалары аңлашыла.

3. Әгәр инициатива проекты гамәлгә ашырылмаган булса, инициатива түләүләре аларны жирле бюджетка күчәргән кешеләргә (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләрнең калган өлеше барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән түләүләр аларны жирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш.

Жирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынган затларның ихтыяры мөмкин һәм (яисә) хезмәт катнашулары рәвешендә дә тээмин ителергә мөмкин.

88 нче статья. Жирлекнен муниципаль бурыч алулары (муниципаль бурыч)

1. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында муниципаль эчке алынмаларны, шул исәптән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару юль белән, гамәлгә ашырырга хокуклы

2. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында Жирлек муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырырга хокуклы.

3. Жирлек исемнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы

4. Агымдагы финанс елы башына Жирлек бюджеты акчаларының калган өлешләре агымдагы финанс елында Жирлек бюджеты турындагы карар белән Жирлек бюджеты кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак каралган чаралар күләменнән артыграк күләмдә касса резервларын каплауга жибәрелергә мөмкин.

5. Жирлек бюджетын үтәү кыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

2. Жирлек бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуындагы бердәмлеге нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, бюджет акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрегә жайга сала торган хокукый актлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан физик затларга бүтән түләүләр буенча ачык норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләр, шулай ук дәүләт (муниципаль) контрактлары, шартнамәләр (күләшүләр) шартларын үтәүне тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм алга таба бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле Жирлек Ревизион комиссиясенә контроль эшчәнлегенә булып тора.

3. Эчке муниципаль финанс контроле жирлек башкарма комитеты органының (вазыйфаларын) контроль эшчәнлегенә булып тора.

4. Якынча контроль жирлек бюджетын үтәү процессында бюджет бозуларын кисәтү һәм кисәтү максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Алдагы контроль аны үтәүнең закондылыгын, исәпкә алуның һәм хисапчылыкның дөреслеген билгеләү максатларында Жирлек бюджетын үтәү нәтижеләрен буенча гамәлгә ашырыла.

Бюджет хисабы. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап

1. Жирлекнең еллык бюджет хисабы.

2. Жирлекнең бюджет хисабы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан гезелә.

3. Жирлек жирлегенәң бюджет үтәлеше турында еллык хисап Жирлек Советы карары белән расланарга тиеш.

4. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап, аны жирлек Советына тапшырганчы, тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисапчылыгын тышкы яктан тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә ала.

Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү Жирлек Ревизион комиссиясегә әлегә Устав билгеләгән тәртиптә таләпләрне үтәп гамәлгә ашырыла

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: Татарстан Республикасы Бюджет кодексның гамәлдәге редакциясе (21.05.2023 гамәлдә).

Район составына керүче Жирлек Советы мәрәжәгәте буенча Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү Районның контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5. Жирлекнең Башкарма комитеты аңа бәяләмәне эзерләү өчен Жирлекнең бюджеты үтәлеше турында быелның 1 апреленнән дә соңга калмыйча хисап тапшыра.

Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү Бюджет акчалары баш администраторларының еллык бюджет хисабының еллык бюджет тикшерүе күрсәткеләре нигезендә 1 айдан артмаган срокта уздырыла.

6. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә Жирлек Советының Ревизион комиссиясегә тарафыннан бер үк вакытта Жирлекнең Башкарма комитетына юллама белән тапшырыла.

7. Ел саен, агымдагы финанс елның 1 маеннан да соңга калмыйча, Жирлекнең Башкарма комитеты Жирлек Советының хисап финанс елына билгеләнүе турында еллык хисабын, Россия Федерациясенәң бюджет законнарында каралган башка документларның үтәлеше турында Жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап финанс елы, Жирлек бюджетының үтәлеше турында башка бюджет хисапчылыгы проектын кушымта белән Халыкның берләштерелгән бюджетының үтәлеше турында бюджет хисапчылыгын һәм Россия Федерациясенәң бюджет законнарында

каралган башка документларның үтәлеше хакындагы Жирлек Советына тапшыра.

9. Бюджет үтәлеше турында еллык хисапны карау нәтижеләре буенча Жирлек Советы Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап Советы тарафыннан кире кагылган очракта, ул күрсәткечләрне дөрөс түгел яисә тулы чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кайта.

10. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар белән, жирлек бюджеты керемнәренен чыгымнарының һәм дефицитының гомуми суммасы күрсәтелеп, хисап финанс елы өчен Жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында Жирлек бюджеты үтәлеше турында Жирлек Советы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча Жирлек бюджеты керемнәре;
- бюджет керемнәре төрләре, керемнәренен ярдәмче төрләре кодлары, дәүләт идарәсе секторының бюджет керемнәренә карый торган операцияләрен классификацияләү буенча Жирлек керемнәре;
- бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча Жирлек бюджеты чыгымнары;
- бюджет чыгымнары бюджетлар чыгымнары классификациясенен бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча жирлекләр;
- бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары;
- бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакаларына карый торган дәүләт идарәсе секторының операцияләрен классификацияләү.

Х.1. ИЧЕ БҮЛЕК ЖИРЛЕКНЕҢ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ

Жирлек Уставы проектының эзерләү, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проекты, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карары проекты Поселение советына, Жирлек Советы депутатларына, гражданның инициатив төркемнәренә кертелгә мөмкин.

2. Жирлек Уставы проекты, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектының эзерләү өчен Жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелгә мөмкин. Әлегә комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Жирлек проекты, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карары проекты, аларны карау көненә кадәр 30 көннән дә сонга калмыйча, Жирлек Советы тарафыннан күрсәтелгән Устав проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибенен, Жирлек Советының күрсәтелгән карары проектына карата: шулай ук гражданның аны фикер алышуда катнашу тәртибенен бер үк вакытта бастырып чыгарылуы (халыкка житкереләргә) тиеш.

Жирлеккә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен, шулай ук муниципаль берәмлек уставына нигезләмәләренә төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очракта гражданның фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Жирлек Уставы проекты, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карары буенча аларны карау алдыннан Жирлек Советы утырышында ачык тыңлаулар уздырыла.

5. Жирлек Уставының федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү әлегә закон актларында билгеләнгән вакытта гомуми ашырыла. Федераль законда, Татарстан Республикасы законында күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, муниципаль берәмлек уставының федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү срогы тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законы үз көченә керү датасын, муниципаль хокукый акт проектының рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм ачык тыңлауларда үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектының рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм аның буенча гражданның тәкъдимнәренә исәпкә алу, Жирлек Советы утырышының

чиратлылыгы чорын, мондый муниципаль хокукый актны дэүлэт теркәве һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) срокларын исәпкә алып билгеләнә һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

Жирлек Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын карау Жирлек Советы Регламенты нигезендә кимендә ике укуда гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң әлеге проект Жирлек Советы депутатларына, тэзәтмәләр кертү өчен хокук ижат инициативасы хокукына ия башка субъектларга жибәрелә.

3. Жирлек уставы, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карары күпчелек тарафыннан Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике өлешкә кабул ителә.

89 нче статья. Жирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карарлар

1. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карары, аларны кабул иткәннән соң, Жирлек башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә дэүлэт теркәве өчен муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органының территориаль органына жибәрелә.

Жирлек Уставы, әлеге Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт Дэүлэт теркәве узаннан соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм Жирлек территориясендә махсус мәгълүмат стендларында һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы» нда, шулай ук Россия Юстиция министрлыгы «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар» порталында рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка житкергәгәннән) үз көченә керә. Жирлек башлыгы теркәлгән Жирлек Уставын, Жирлек Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарын муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимиятнең вәкаләтле органы территориаль органыннан Жирлек Уставы турында мәгълүматларны кертү турында хәбәрнамә, Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре уставларының дэүлэт рәестрына Жирлек Уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый акт кәргән көннән алып жиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) тиеш, 6 нчы өлештә каралган Жирлек Уставына кертелгән һәм жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешү (Жирлек Уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан тыш, шулай ук жирле үзидарәнән сайланулы вазыйфай затларын сайлау вәкаләтләре, вәкаләтләре срогы, тәртибе үзгәртелгәннән һәм өстәмәләр) күрсәтелгән үзгәрешләрне һәм Жирлек Уставына өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт кабул иткән Жирлек Советының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.

Жирлек Уставына кертелгән һәм ревизия комиссиясен булдыруны күздә тоткан үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлеге статьяның 1 өлешендә каралган тәртиптә үз көченә керә.

4. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул түбәндәгеләрне рәсмиләштерергә мөмкин:

1) Жирлек Советы рәисе вәкаләтләрән үтәүче Жирлек башлыгы тарафыннан имзаланган Жирлек Советы карары;

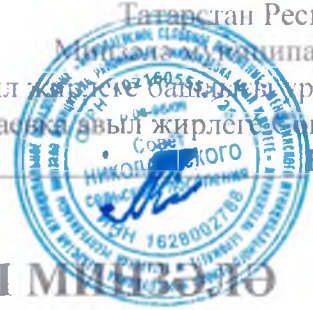
2) Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән һәм жирлек башлыгы имзалаган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта авыл Жирлек Советының аны кабул итү турындагы карары реквизитлары куела. Күчеш нигезләмәләренән һәм (яисә) жирлек Уставына кертелә торган үзгәрешләрнең һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турындагы нормаларны Советның мондый карарына кертү рөхсәт ителми.

5. Жирлек Уставын яңа редакциядә Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән баян итү рөхсәт ителми. Бу очракта жирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек жирлекнең гамәлдәге Уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар жирлекнең яңа Уставы үз көченә кәргән көннән үз көчен

югалткан диг таныла.

Кабул ителде
Татарстан Республикасы
Минзэлә муниципаль районы
Николаевка авыл жирлеге Советы
26.12.2023 ел №1

Татарстан Республикасы
Минзэлә муниципаль районы
Николаевка авыл жирлеге Советы рәисе
Николаевка авыл жирлеге Советы рәисе
В.А.Липин

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МИНЗЭЛӘ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
«НИКОЛАЕВКА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ
УСТАВЫ**